

A serce bije jedno...

zrealizowano dzięki dotacji
Ministra Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Ewa Warmowska

A serce bije jedno...

Bącka Huta, październik 2009

Korekta językowa:
mgr Danuta Pioch

Okładka i grafiki:
mgr Barbara Warmowska

Skład:
mgr inż. Przemysław Łagosz

Druk i oprawa:
Drukarnia „Bernardinum” Sp. z o. o., Pelplin

Copyright © by Ewa Warmowska, 2009

**zrealizowano dzięki dotacji
Ministra Spraw Wewnętrznych
i Administracji**

projekt zrealizowany przez
Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju
Sołectwa Bącka Huta
oraz
Zespół Szkolno-Przedszkolny
„Mała Szkoła”
w Szopie

ISBN 978-83-923942-2-8

moim Rodzicom

Pòdzãkòwania Podziękowania

Pragnę serdecznie podziękować Przemkowi Łagoszowi, dyrektorowi „Małej Szkoły” w Szopie za zaangażowanie i czas poświęcony wydaniu wszystkich moich publikacji.

Bez tej pomocy i życzliwości moje wiersze i opowiadania pewnie nigdy nie ujrzałyby światła dziennego.

wdzięczna

Ewa Wamrowska

Składam podziękowania Dance Pioch, dyrektorce Szkoły Podstawowej w Mojuszu i zarazem mojej nauczycielce języka kaszubskiego za cenne wskazówki i fachową korektę wierszy i opowiadań, często wykonywaną „na wczoraj”.

wdzięczna

Ewa Wamrowskô

Dziękuję mojej córce Basi za wykonanie pięknych ilustracji do moich książek.

Basiu, jestem z Ciebie dumna

mama

Przedesłów Wstęp

Drodzy Czytelnicy!

To już moje trzecie spotkanie z Wami, tym razem zabrzmi po kaszubsku i po polsku.

Obok wybranych wierszy z poprzednich zbiorów, w publikacji znalazło się kilka nowych oraz dziesięć opowiadań, które mają charakter wspomnieniowy i są mi bardzo bliskie.

Życzę przyjemnej lektury

autorka

Spisënk rzeczy

Spis treści

Pòdzākòwania, Podziękowania	9
Przedesłów, Wstęp	17
Spisënk rzeczi, Spis treści	21
Wiérztë, Wiersze	
A serce bije jedno...	28
A serce bije jedno...	29
Bez miłotë	30
Bez miłości	31
Bez swiat	32
Przez świat	33
Cëchòsc	34
Cisza	35
Chcenié	36
Pragnienie	37
Chto pòkòchô?	38
Kto pokocha?	39
Dech nôtërë	40
Oddech natury	41
Do ògardów	42
Do ogrodów	43
Drëszkò mòja	44
Przyjaciółko moja	45
Droga dodóm	46
Droga do domu	47
Drzewóm	48
Drzewom	49
Dzéle żécégò	50
Pory życia	51
Dzén za dnia	52

Dzień za dniem	53
Dzėwczãta	54
Dziewczėta	55
Farwė mielotė	56
Barwy miłosci	57
Fòtografka	58
Fotografia	59
*** (Gdze òstół nen...)	60
*** (Gdzie został ten...)	61
Gwiòzdkã z nieba	62
Gwiazdka z nieba	63
Janiół Redoscė	64
Aniół Radości	65
Jesėnnė przemėszlenia	66
Jesienne przemyslenia	67
Je taczi mół	68
Jest takie miejsce	69
Kamie!	70
Kamieniu	71
Kartėskò kòlegiata	72
Kartuska kolegiata	73
Kawel	74
Los	75
Krėjamnota mlėczów	76
Tajemnica mleczy	77
Lėchi spik	78
Zły sen	79
*** (Lubiã żėdowskã mùzykã...)	80
*** (Lubię żydowskã muzykė...)	81
Macejka	82
Maciejka	83
Marzėbiółka	84
Stokrotka	85

Miara nòdzeji	86
Miara nadziei	87
Midze niebã a zemiã	88
Między niebem a ziemiã	89
Mijô czas	90
Mija czas	91
Miłota	92
Miłość	93
Minionô chwilo	94
Miniona chwilo	95
Młodosc	96
Młodość	97
Mòje dzecë	98
Moje dzieci	99
Mě	100
My	101
Na dobranoc	102
Na dobranoc	103
Na Gòdë	104
Na Boże Narodzenie	105
Nôwôżniészé	106
Najważniejsze	107
Na òceanie nieba	108
Na oceanie nieba	109
Na pòceszenié	110
Na pocieszenie	111
Ni mómë czasu	112
Nie mamy czasu	113
Òbawa	114
Obawa	115
*** (Ôgrzewómë w mëslach...)	116
*** (Ôgrzewamy w myślach...)	117
Pamiãc	118

Pamięć	119
Pëtanié	120
Pytanie	121
Piãkny lëdze	122
Piękni ludzie	123
Plastikòwi swiat	124
Plastikowy świat	125
Pòèce Janowi Twardowszczémù	126
Poecie Janowi Twardowskiemu	127
Pòdzãka	128
Podziękowanie	129
Razã	130
Razem	131
Rodnô Zemio	132
Ziemio Ojczysta	133
Spik ò niebie	134
Sen o niebie	135
Spòsób na szczescé	136
Sposób na szczęście	137
*** (Takô cuszô dokòła...)	138
*** (Taka cisza dokòła...)	139
Tëli	140
Tyle	141
*** (To co bëło...)	142
*** (To co było...)	143
Trapë do nieba	144
Schody do nieba	145
Ůrzék żëcégò	146
Urok życia	147
Wëznanié	148
Wyznanie	149
Wspòmink	150
Wspomnienie	151

Wszëtkò zdążëło sã stac, blós...	152
Wszystko zdążyło się stać, tylko...	153
Zagôdôł swiãti Pioter	154
Przemówił święty Piotr	155
Za to, że jes ze mną	156
Za to, że jesteś ze mną	157
Zjisceniô snicégò	158
Spełnienia marzeń	159
Zôs	160
Znów	161
Żécé mòje	162
Życie moje	163
Żól	164
Żal	165

Òpòwiôdania, Opowiadania

Apartnô ùczba	168
Nietypowa lekcja	169
Blós nié strzëmiwanié...	170
Tylko nie wstrzymywanie...	171
Dôrënk	172
Prezent	173
Krëjamné môle	174
Tajemnicze miejsca	175
„Lëpné towarzëstwò”	176
„Lipne towarzystwo”	177
Recepta na ùstëdzenié	178
Recepta na poskromienie	179
„Priwatny szkólny”	180
„Prywatny nauczyciel”	182
Òbarné przërëchtowanié	183
Przysposobienie obronne	185

Kaszëbskô Telimena	186
Kaszubska Telimena	188
Swójsczé miono	189
Swojskie imię	191

Wiérztë Wiersze

A serce bije jedno...

uwernoto kaszëbskô i bùchò pòlskô
jô waji w siebie móm
czë mùszã chtërnã wëbrac?

Ò òbie równo dbóm.

A serce bije jedno
i jeden blós je mól.

Czë móm przepaszac, że kaszëbiã
czë mòże za to, że pòlaszã znów...

Dwie są medalie stronë,
jak słuńce i ceniô, dzén i noc
Niech chto spróbùje je rozdzelëc
jak mô chãc...

Jedna mòwa z wësoka,
a drëgô z serca plënie
i chtërnã tuwò wëbrac,
czë na pòdstôwk móm ùniesc?

Kòchóm je òbie równo
A serce bije jedno...

I niech serce sparłãczy je na wiedno.

A serce bije jedno...

ożsamości kaszubska i dumo polska
ja was w sobie mam
czy muszę którąś wybrać?

O obie jednakowo dbam.

A serce bije jedno
i tylko jedno jest miejsce.

Czy mam przepraszać, że mówię po kaszubsku,
czy może za to, że po polsku znów...

Dwie są medalu strony
jak słońce i cień, dzień i noc
niech ktoś spróbuje je rozdzielić
jeśli ma ochotę...

Jedna mowa szlachetna,
a druga z serca płynie
i którą tutaj wybrać
czy na cokol mam wznieść?

Kocham je obie jednakowo

A serce bije jedno...

I niech serce połączy je na zawsze.

Bez miłotë

ie rozmiejã kòchac
tak jak bëm kòchac chcała,
żebëm tak mògła
jak nie rozmiejã
wiele bëm za to dała.

Miłota – ùskarnienie dejału,
mòże bẽ jã złożęc
w biurze wògów i miarów:
ną nòpierszą niesmiałą
i òstatną, jak wino dozdrzeniałą.

Bez miłotë człowiek nibë kam,
nick nie czëje,
bò nibë żëjącë
tak pò prôwdze
nie żëje...

Bez miłości

ie potrafię kochać
tak jakbym kochać chciała,
żebym tak mogła
jak nie umiem
wiele bym za to dała.

Miłość – uosobienie ideału,
można by ją złożyć
w biurze wag i miar,
tą najpierwszą nieśmiałą
i ostatnią, jak wino dojrzałą.

Bez miłości człowiek niczym kamień,
nic nie czuje,
bo niby żyjąc
tak naprawdę
nie żyje...

Bez swiat

esz tak niedôwno
za rączkã
na krótczych nóżkach
przeziérzôł człowiek swój malinczi swiat.
Jak w ny tasce bez ùcha
szmaka zbòżowô kawa,
a swójsczi chléb z maslã
lepszi bël jak kùch.
Z pùpkã na klinie
zaslëchónô w snôżé bôjczi mëmë,
bezkłòpòtno, bez jiwrów, smùtków i wòlnô jak ptôszk
Mëslôł malinczi człowiek, że wiedno bãdze tak.
Dzeczyjnë lata dôwno minãlë
Jaz w òkù krący sã lza...
I sã wëdôwô jakbë to wczora
wãdrowôł człowiek
i pòznôwôł swiat.

Przez świat

eszcze tak niedawno
za rączkę
na krótkich nóżkach
przemierzał człowiek swój maleńki świat.
Jak w tej filiżance bez ucha
smakowała zbożowa kawa,
a swojski chleb z masłem
lepszy był od ciastka.
Z lalką na kolanach
zasłuchana w piękne bajki mamy,
beztrosko, bez kłopotów, smutków i wolna jak ptak
Myślał maleńki człowiek, że zawsze będzie tak.
Dziecięce lata dawno minęły
Aż w oku kręci się łaza...
I wydaje się jakby to wczoraj
wędrował człowiek
i poznawał świat.

Cěchòsc

cěchòscě dobré i lěché
žécé i smierc
cemnosc i wid
pòtikają sã razã.

W cěchòscě ni ma
nôwôžniészëch sprawów.
Cěchòsc je głëchô,
nie dô sã ji òbłaszczëwic
Cěchòsc tak cěchô,
že mòże ùczëc mësłë swòje.
Cěchòsc tak cěchô,
že mòże w ni òglëchnąc prawie.
Chòc jedno słowò niech zagłëszë to mólczënié
mùszë przërwac cuszã swiata
Kòždi dzëń je nama dóny pò to,
žebë pòtkac drëdžégò człowieka.

Cisza

W ciszy dobro i zło
życie i śmierć
ciemność i światło
spotykają się razem.

W ciszy nie ma
najważniejszych spraw.
Cisza jest głucha,
nie da się jej oswoić.
Cisza tak cicha,
że można usłyszeć myśli swoje.
Cisza tak cicha,
że można w niej ogłuchnąć prawie.
Chociaż jedno słowo niech zagłuszy to milczenie
trzeba przerwać ciszę świata
Każdy dzień jest nam dany po to,
żeby spotkać drugiego człowieka.

Chcenié

hòc rôz tak kùszkac rozzôloné lëpë
żebë zatopic w nich siebie
Chòc rôz przezdrzec sã
glãbòk w szpégłach òczów
pòczëc gòrącëznã i zniesenié
bëc z sobã
jak le mòże nôblëżi
niczegò są nie lãkac
i nijak sã nie sromic
Chòc rôz kòchac tak zachcéwno
i nie przinë do se
bë bôczëc na całé žëcé
nen miłotny szôl
tak płomny
jak blós le mòże bëc
wzôjné, nièòbjimné wseczëcé

Pragnienie

choć raz tak całować rozpalone usta
żeby zatracić w nich siebie
Chociaż raz przejrzeć się
głęboko w lustrach oczu
poczuć żar i uniesienie
być z sobą
jak tylko można najbliżej
niczego się nie bać
i się niczego nie wstydzić
Chociaż raz kochać tak namiętnie
bez opamiętania
by na całe życie
w pamięci utkwił
ten miłosny szal
tak płomienny
jak tylko być może
wzajemne, bezgraniczne uczucie

Chto pòkòchô?

tôri, zmâczony
Ùdzâti, pěrznã glêchi...
Chto jich pòkòchô?

Serdeczny, szczeri
Kòchający, bò mają serce.
Chtëż mòże dac wiący?

Wszëtcë młodi, ùsmióny
trzymający sã za rãce
szczęstlëwi, bò kòchóny.
Kò mògą dac jesz wiący.

Mielota rôz dostónô
niech sã pòwieli
i niech bądze òddónô
tìm
co ni mają ju sëlë
bò wszëtkò, co nôlepszé
òni doch ju delë.

Stôri, zmâczony
Ùdzâti, pěrznã glêchi...
Chto jich pòkòchô?

Kto pokocha

tarzy, zmęczeni
Przygarbieni, trochę głusi...
Kto ich pokocha?

Serdeczni, szczerzy
Kochający, bo mają serce
Któż może dać więcej?

Wszyscy młodzi, uśmiechnięci
trzymający się za ręce
szczęśliwi, bo kochani.
Przecież mogą dać jeszcze więcej.

Miłość raz otrzymana
niech się pomnoży
i niech będzie odwzajemniona
tym,
którzy nie mają już sił
bo wszystko, co najlepsze
oni przecież dali.

Starzy, zmęczeni
Przygarbieni, trochę głusi...
Kto ich pokocha?

Dech nôtëřë

argò pólnô nierównò wëdeptónô
dze we westrzódkù trôwa rosce
i na dwa partë ciebie dzeli:
jeden na smùtczi, drëdżi na redoscë.
Jidzemë drogą zëcô,
zelonosc dokòła i midżë nama
më i nôtëra to jedno,
bez ni nick tuwò pò nas.
Nôtëro, co jes wiecznô
jak prôwdzëwô miłota,
dlô ciebie piesnie
i snôżë słowa wëchwalë
to za mało.
Ciebie mùszi kòchac
sercã i dëszą,
bò tak wiele të nama dôwôsz,
że më z tobą
jak jeden dech
i jedno pòspólné całò.

Oddech natury

rogo polna, nierówno wydeptana
gdzie pośrodku trawa rośnie
i na dwie części ciebie dzieli:
jedną na smutki, drugą na radości.
Idziemy drogą życia,
zieleń dokoła i między nami
my i natura to jedno,
bez niej nic tutaj po nas.
Naturo, co jesteś wieczna
jak prawdziwa miłość,
dla ciebie pieśni
i piękne słowa pochwały
to za mało.
Ciebie trzeba kochać
sercem i duszą,
bo tak wiele nam dajesz,
że my z tobą
jak jeden oddech
i jedno wspólne ciało.

Do ògardów

mòjim ògardze
rosce szczescé farwama kwiatów.

W mòjim ògardze
krople rosë są zemi pòtã.

W mòjim ògardze
mieszkô tãga i zélnô pôcha.

Jak chcã, to je przebùdzã
jednym ùsmiëwkã.

Mój ògard òddichô
dechã zemi.

W mòjim ògardze je tãli żécégò.
Kòchóm wszëtczé ògardë swiata
za snôżotã, za cud nôtërë,
za szczescé ùkrëté w lëstach i kwiatach.
Ògardë, wa môta tãli z Raju...

Do ogrodów

moim ogrodzie
rośnie szczęście barwami kwiatów.

W moim ogrodzie
krople rosy są ziemi potem.

W moim ogrodzie
mieszka tęcza i zapach ziół.

Gdy zechcę, to je przebudzę
jednym uśmiechem.

Mój ogród oddycha
oddechem ziemi.

W moim ogrodzie jest tyle życia.
Kocham wszystkie ogrody świata
za piękno, za cud natury,
za szczęście ukryte w liściach i kwiatach.
Ogrody, wy macie tyle z Raju...

Drëszkò mòja

tobą mòże kònie krasc
z tobą redosc mô pòdwójną szmakã,
a smùtk przenëkò z wiatrã w dól.

Drëszkò mòja

Midze nama nigdë na strënie noża

Stegnë razã wëdeptóné,

czasã w sniégu pò pas...

Szczescé i smiéch wiedno z nama

tëli lat

Drëszkò mòja

bez Ciebie jakbë żécégò mni

i pùsti môl

Drëszkò mòja

prawie jak sostra

bãdzë ze mną

Drëszbò najò na wiedno òstón.

Przyjaciółko moja

tobą można konie kraść
z tobą radość ma podwójny smak,
a smutek przemknie z wiatrem w dal.

Przyjaciółko moja

Między nami nigdy na ostrzu noża

Ścieżki razem wydeptane,

czasem w śniegu po pas...

szczęście i śmiech zawsze z nami

tyle lat.

Przyjaciółko moja

bez Ciebie jakby życia mniej

i puste miejsce

Przyjaciółko moja

prawie jak siostra

bądź ze mną.

Przyjaźni nasza na zawsze pozostań.

Droga dodóm

trzébrną drogą
sklëniącą òd słuńca parminiów
i mòji ceszbë

jidã dodóm.

Jak cë bãdze jakòs nié tak,
rozmajice w żëcym biwò
Warcë dodóm!

Tuwò cało i dëch òdpòcziwò.

Tuwò janiolë
skrzidła mają rozjãté w kòzdim nòrce.

Tuwò pòmału plënie czas

I chùtchi bije serce.

Przińdzë dodóm

i naceszë sã szczescym dzecyjnych lat.

Doma przeżdżë wszëtczé chajë, szorë
i żòle.

Tuwò zagòją sã twòje renë.

Strzébrną drogą

wòrt je warcëc dodóm.

Na taczé pòwrotë wiedno

je dobri czas.

Matinczi słowa i òjca wezdrzenié czëjesz i widzysz
jak za dównëch lat.

Droga do domu

rebrną drogą
lśniąca od słońca promieni
i mojej radości

idę do domu.

Jak ci będzie jakoś nie tak,

różnie w życiu bywa

Wróć do domu.

Tutaj ciało i dusza odpoczywa.

Tutaj anioły

rozpostarły skrzydła w każdym kącie.

Tutaj wolniej płynie czas

I szybciej bije serce.

Przyjdź do domu

i naciesz się szczęściem dzieciennych lat.

W domu przeczekaj wszystkie nawałnice,

burze i żale.

Tutaj zagoją się twoje rany.

Srebrną drogą

warto wrócić do domu.

Na takie powroty zawsze

jest dobry czas.

Mateńki słowa i ojca spojrzenie słyszysz i widzisz

jak za dawnych lat.

Drzewóm

Drzewa wiôldzé, stolemne
co kòronama sygają nieba
stoją jak pòmniczi
za wszëtczé przinódné zasłudzi:
wëgódny stółk, mòcny stół,
kòlibkã, rómczy swiãtégò òbrazu,
krziż przë drodze, ławã,
mądré ksążczy.
Drzewa szëmiã
spiëwają piesnie zeloné
ò lese snôżim,
ò lese wiôldżim,
ò lese zaczarzonym.

Drzewom

Drzewa wielkie, stolemowe
co koronami sięgają nieba
stoją jak pomniki
za wszystkie przyszłe zasługi:
wygodne krzesło, mocny stół,
kołyskę, ramki świętego obrazu,
krzyż przy drodze, ławę,
mądre książki.
Drzewa szumią
śpiewają pieśni zielone
o lesie pięknym
o lesie wielkim
o lesie zaczarowanym.

Dzéle žěcégò

ch nen zymk, młodi, szôlony
dërch biegã, z mëslama zelonyma,
wszëtkò mòżebné, prosté
abò bez znaczeniô.

Òb lato człowiek dozdrzeléwô,
rozkwitô, kòchô, parmienieje.
Chtëż nie lubi lata
snôżégò jak snienie...

Jesén to czas zbiéraniô brzadu,
bële dobri bël,
chòc czasã i eltka téż sã trôfiô...

Jak zëmë przinǳe czas,
nicht nigdzie sã nie spieszi.
Zôplata nas nie minie,
za dobré žěcé, spòkójny spik
I mòże czelich wina...

Pory życia

ch ta wiosna, młoda, szalona
ciągle biegiem, z zielonymi myślami,
wszystko możliwe i proste
albo bez znaczenia.

Latem człowiek dojrzewa,
rozkwita, kocha, promienieje.
Któż nie lubi lata
cudnego jak marzenie...

Jesień to czas zbierania owoców
byle dobre były,
choć czasem niedojrzały owoc też się trafia...

Gdy zimy nadejdzie czas,
nikt nigdzie się nie spieszy.
Zapłata nas nie minie,
za dobre życie spokojny sen
i może kielich wina...

Dzén za dniã

zén za dniã przemijô na wiedno.

Kask szkôda.

Žécé niejednémù przecékô przez pôlce.

Jak wôda.

Kòzdi szukô môla.

Dlô siebie.

Te wszëtczé dnie i nocë

to nasze lëdzczé sprawë.

Kùliż to drogów mùszi człowiek przewãdrowac

žebë wszëtkò co wòrtné

nalezć i na wiedno w sercu zachòwac...

Dzień za dniem

z dzień za dniem przemija na zawsze.

Trochę szkoda.

Życie niejednemu przecieka przez palce

Jak woda.

Każdy szuka miejsca

Dla siebie.

Te wszystkie dni i noce

to nasze ludzkie sprawy.

Ileż to dróg musi człowiek przewędrować,

żeby wszystko co najważniejsze

odnaleźć i na zawsze w sercu zachować...

Dzëwczãta

ierszô zymkòwô piega na noskù
niédjednémù zakrãcëła w głowie.
Òczë, lëpë i piega
co za wòrtnotë czëcowé.

Dzëwczãta zymkã pôchnącë
z ùsmiëwkã na słodczich lëpach
Niewiedzãcë i përnã niehcãcë
slã dokòła ùlatowné
niewidzãłë kùszi.

Rozpùszczają jak pãczci.
Dlô chłopszczégò szlachù
sã prawie cëdã nòtërë
i ùskarnieniã miëlotë.

Zwiëwné, niecodniowé
z tã swòją apartnoscą i kùszenim
përnã janiolë, a përnã dzëwczãta
ërë atomòwi.

Dziewczęta

ierwszy wiosenny pieg na nosku
niejednemu zawrócił w głowie.

Oczy, usta i pieg
Cóż za wartości uczuciowe.

Dziewczęta wiosną pachnące
z uśmiechem na słodkich ustach
Bezwiednie i trochę niechący
ślą dookoła ulotne
niewidzialne całusy.

Rozkwitają jak pąki
Dla rodzaju męskiego
są prawie cudem natury
i uosobieniem miłości.

Zwiewne, niecodzienne
z tą swoją oryginalnością i kuszeniem
trochę anioły, a trochę dziewczęta
ery atomowej.

Farwë mielotë

i kòchóny rwôł dlô ni kwiatë.

Snôžé.

Ji kòchóny béł dlô ni całim swiatã.

Jediny.

Ji kòchóny trzimôł jã za rãce.

Mòckò.

Ji kòchóny chòdzył za nią.

Wszãdze.

Ji kòchóny wzérôł w ji òczë.

Głãbòk.

Ji kòchóny szeptôł snôžé słowa.

Mielotë.

Òna przëjãła òd niego kwiatë.

Chãtno.

Òna chca gò miec kòl se.

Bliskò.

Òna gò kòcha i jemù wierza.

Wiedno.

Òna wzdrokù nie spùszcza.

Wcale.

Òna wëcyga do niego rãce.

Szczero.

Blôs czemù dzysô są jak cëzy
i nie pamiãtają nick òbòje.

Jaz sã nie chce wierzec...

Barwy miłości

Jej kochany zrywał dla niej kwiaty.

Piękne.

Jej kochany był dla niej całym światem.

Jedyny.

Jej kochany trzymał ją za ręce.

Mocno.

Jej kochany chodził za nią.

Wszędzie.

Jej kochany spoglądał w jej oczy.

Głęboko.

Jej kochany szeptał piękne słowa.

Miłości.

Ona przyjęła od niego kwiaty.

Chętnie.

Ona chciała go mieć przy sobie.

Blisko.

Ona kochała go i mu wierzyła.

Zawsze.

Ona wzroku nie spuszczała.

Wcale.

Ona wyciągała do niego ręce.

Szczerze.

Tylko dlaczego dzisiaj są jak obcy
i nie pamiętają nic oboje?

Aż się nie chce wierzyć...

Fòtografka

a pòspólny fòtografce wszëtcë razã,
na ni ùsmiëwk òbramòwóny w czas
jak akwarela wspòminków,
jak wëjimk żëcégò
zamkli w rómkach pamiãcë...
Wdôr z dôwnëch lat
zestëdli na sztót w bezrëchù,
żebë pò latach
wezdrzec na tëch,
chtërny òdeszlë w cénia.
Chòc żëcé biegò w przódk
na fòtografce zatrzimòł sã czas,
tuwò wszëtcë razã na wiedno:
wczora, dzysò, witro i za sto lat.
Pòspólny òdjimk,
czasã jeden le nasz wspòmink...

Fotografia

a wspólnej fotografii wszyscy razem,
na niej uśmiech obramowany w czas
jak akwarela wspomnień
jak fragment życia
zamknięty w ramach pamięci...
Pamiątka z dawnych lat
zastygła na moment w bezruchu,
żeby po latach
spojrzeć na tych,
którzy odeszli w cień.
Chociaż życie biegnie naprzód
na fotografii zatrzymał się czas,
tutaj wszyscy razem na zawsze:
wczoraj, dzisiaj, jutro i za sto lat.
Wspólne zdjęcie,
czasem jedyna nasza pamiątka...

dze òstòł nen ùsmiówk zwãczny
dze w òkù łiskniãcé
dze szczescé i redota

co młodoscë przëpinałë skrzydła.

Òstałë za nama,
czë je chtos zagubił?

Pòslëchôj:

Twòje serce równo bije

to nie je kùńc swiata

wszëtkò przemijô

tak jak òpôdô dôka.

Bãdzë dobri mësłë

Môsz jesz wiele do zrobieniô.

Przërëchlë krokù

i teli nie gôdôj,

szkòda czasu na rozpamiãtiwanié.

dzie został ten uśmiech dźwięczny
gdzie błysk w oku
gdzie szczęście i radość
co młodości przypinały skrzydła.
Zostały za nami,
czy je ktoś zagubił?
Posłuchaj:
Twoje serce miarowo bije
to nie jest koniec świata
wszystko przemija
tak jak opada mgła.
Bądź dobrej myśli
Masz jeszcze dużo do zrobienia
Przyspiesz kroku
i tyle nie mów,
szkoda czasu na rozpamiętywanie.

Gwiôzdkka z nieba

padła rôz gwiôzdkka z wësoczegò nieba
chtërna żëczbë spëlniwô
kòżdi wżérô ùwôżno
to dlô mie, szëpcë cëchò
jô sã wcale nie dzëwùjã,
bò na niebie rozgwiôzdnym
tëli je mòżnotë spëlnieniô,
że niejeden mësli:
mòże ta malinkô gwiôzdeczka
i mòje żëcé òdmieni?

Gwiazdka z nieba

padła raz gwiazdka z wysokiego nieba
która spełnia życzenia
każdy patrzy uważnie
to dla mnie, szepce cicho
ja się wcale nie dziwię,
bo na niebie rozgwieżdżonym
tyle jest możliwości spełnienia,
że niejeden myśli:
może ta mała gwiazdeczka
i moje życie odmieni?

Janiól Redoscë

aniól Redoscë
mô włosë rozwióné
i skrzidła përnã rozszorzoné.

Òn mô bënômni redosny żëwòt,
nijak nie biwò zajiscony.

Janiól Redoscë
snôżi, cëchi, niewidzali,
nie spùszczô nas z òka
i skrzidlama òbjimô.

Szkòda, że na janielską mòwã
jesmë za głëchi...

Janiól Redoscë
chróni nas jak mòże
przed smùtkã i bólã,
przed ùpòdkã i łzama.

Janiele Redoscë,
niewidzali, snôżi, cëchi,
wiedno nas prowadzë,
wiedno bãdzë dëcht sprzëti.

Anioł Radości

anioł Radości
ma włosy rozwiane
i skrzydła nieco rozwichrzone.

On ma przynajmniej radosne życie,
nigdy nie bywa zasmucony.

Anioł Radości
piękny, niewidzialny, cichy,
nie spuszcza nas z oka
i skrzydłami obejmuje.

Szkoda, że na anielską mowę
jesteśmy za głusi...

Anioł Radości
chroni nas jak może
przed smutkiem i bólem,
przed upadkiem i łzami.

Aniele Radości,
niewidzialny, piękny i cichy,
zawsze nas prowadź,
bądź zawsze tuż obok.

Jesénné przemészlenia

bdôrzô nas to žécé,
nie pòwiém...
corôz wicy włosów sěwěch,
gùbów na skarni,
centimétrów tu i tam
i dioptriów w szklach,
bě mógl człowiek jakò takò widzec swiat...
I kroków corôz wicy,
bò sã dzywno drobią
taléřzów stłěklěch též,
corôz krěchszé je robią.
I corôz wicy měslów
ò tím, co ju minioné...
Wszětczégò jakòs wicy,
chòc ò to nicht nie stoi.
Leno drěchów i těch twarzów bliscich
jakòs corôz mni...
I to nôbarzi bòli.
Wszětkò jiné je do znieseniô
wszětkò jiné nazéwô sã nick...

Jesienne przemyślenia

bdarza nas to życie
nie powiem...
coraz więcej włosów siwych,
zmarszczek na twarzy,
centymetrów tu i tam
i dioptrii w szklach,
by mógł człowiek jako tako widzieć świat.
I kroków coraz więcej,
bo się dziwnie drobią
talerzy potłuczonych też,
coraz kruchsze je robią.
I coraz więcej myśli
o tym, co już minione...
Wszystkiego jakoś więcej
choć o to nie dba nikt.
Tylko przyjaciół i tych twarzy bliskich
jakoś coraz mniej...
I to najbardziej boli.
Wszystko inne jest do zniesienia
wszystko inne nazywa się nic...

Je taczi môl

òdrim wòdóm Bielawë
Chcą rzec
Je taczi môl, dze
žěcé i pòézějô znaczą jednotã,
są jak dech nôtěrë
Tuwò oczë widzą krëjamnotë,
tuwò spòkój i lëftu wòniô
ùkòlibie do spikù.
Je taczi môl, dze
kòlpë wiedzą co to je drëszba,
a lëdze temù dôwają wiarã.
Jak dobrze, że mòże człowiek w czasie
siebie na sztót zatrzëmac,
przëstnąc na sztëruszk
i nalezc swój môl na zemi.
Nie żałujã żódný przežëti chwilë,
Ceszã sã, że jem
terô i tuwò.

Jest takie miejsce

odrym wodom Bielawy
Chcę powiedzieć
Jest takie miejsce, gdzie
życie i poezja są jak jedno
Są jak oddech natury
Tutaj oczy widzą tajemnice,
tutaj spokój i woń powietrza
ukołysze do snu.
Jest takie miejsce, gdzie
łabędzie wiedzą co to jest przyjaźń,
a ludzie w to wierzą.
Jak dobrze, że może człowiek w czasie
siebie na chwilę zatrzymać,
przystanąć na moment
i odnaleźć swoje miejsce na ziemi.
Nie żałuję żadnej przeżytej chwili,
Cieszę się że jestem
tu i teraz.

Kamie!

zasu w kamie zaczarzony
czasu w kamieniu zamkli,
to, co tē pamiātōsz
tegò sã nicht nie dowiē,
bò tē jak kam mōlcisz
i nikòmù jednégò słowa
nie pòwiész.

Jakbē twòjã mądrosc
człowiek pòznac blós mógl
za baro bē sã būsnił,
czuľbē sã wnetka jak Bóg.

Bez to kòzdi bez całē žēcē
szukô swòji drodži
Kam mōlczì
w swòji kamny mądroscē.
A mē wcyg jidzemē,
wanožnicē, niepamiātny
szukôrze szczescégò i miłotē.

Kamieniu!

zasie w kamień zaczarowany
czasie w kamieniu zamknięty
to, o czym ty pamiętasz
tego się nikt nie dowie,
bo ty jak kamień milczysz
i nikomu jednego słowa
nie powiesz.

Gdyby twoją mądrość
człowiek osiąść mógł
za bardzo by się pysznił
czułby się prawie jak Bóg.

Dlatego każdy przez całe życie
szuka swojej drogi
Kamień milczy
w swojej kamiennej mądrości.
A my wciąż idziemy,
Wędrowcy, odwieczni
poszukiwacze szczęścia i miłości.

Kartëškô kòlegiata

zes z daleka
jak w dôce
czëc mòdlëtwë głos.

Cëszô.

Czë to janiół smiercë
czë zédzer miarowò òdmierziwô czas
Czëjesz, jak biegas liczi kòzdi sztócëk?
A w chłòdnëch mùrach kòlegiatë
jakkbë ùczëpnął czas
jakkbë zabôczył jic w przòdk
i zaòstôł prawie w tim môlu.
Leno rzeczenie „memento mori”
òd stalat przëpòminô niezmiéniono
że wszëtkò mijô, mijô, mijô...

Kartuska kolegiata

dzień z daleka
jak we mgle
słysząc modlitwy głos.

Cisza.

Czy to anioł śmierci
czy zegar miarowo odmierza czas.
Słyszysz jak wahadło liczy każdą chwilę?
A w chłodnych murach kolegiaty
Jakby przykucnął czas
Jakby zapomniał iść do przodu
i został właśnie w tym miejscu.
Tylko dewiza „memento mori”
od stuleci przypomina niezmiennie
że wszystko mija, mija, mija...

Kawel

zedě òdczuwóm ból
chòc tak ùcékóm òd nie
wiém, że sã nie dō
òminąc tegò
co sã òminąc chce.

Na wszëtkò je mōl
i czas
chòc niejeden
chce przékòwac temù
że dostónie kòżdi z nas to,
co przepisóné
je kòmù.

Los

Kiedy odczuwam ból
choć tak uciekam od niego
wiem, że się nie da
ominać tego
co się ominąć chce.

Na wszystko jest miejsce
i czas
choć niejeden
zaprzeczyć chce temu
że otrzyma każdy z nas to,
co przeznaczone
jest jemu.

Krëjamnota mlëczów

ednégò dnia
zazłocëła sã łąka całô
jakkbë tësące słunôszków
na nią nôgle spadło.
Ne słunôszka na łące
téż parmienie mają,
leno nie grzeją,
bò są za malinczé.
Za to òczë ceszą
i tak piãkno wëzdrzą.
Wiónczi, miód i wino
mòże terô robic,
mùszi sã pòspiôc
bò czarë chtos rzucy
i kwiôtkóm ùroscą piórka
dlô pisklãtków na pòdëszczy.
Czasã znôwù gòdają,
że tak wëzdrzi chłopskô sztabilnosc...
Jak wiater zawieje,
piórka w dól pòleca
Łąka smùtnieje
z żôlu i tesznotë
tak snôžo bëło mienic sã farwama złota...
Nie wiëm kùli w tim prôwdë,
a kùli blôs szpòrtów.

Tajemnica mleczy

ewnego dnia
zazłociła się łąka cała
jakby tysiące słońc
na nią nagle spadło.
Te słońka na łące
też promienie mają,
ale nie grzeją,
bo są za maleńkie.
Za to cieszą oczy
i tak pięknie wyglądają.
Wianki, miód i wino
pora teraz robić
trzeba się pospieszyć
bo czary ktoś rzuci
i kwiatom urosną piórka
dla piskląt na poduszki.
Czasem znowu mówią,
że tak wygląda męska stałość...
Jak wiatr zawieje,
piórka w dal polecą.
Łąka smutnieje
z żalu i tęsknoty
tak cudownie było mienić się barwami złota...
Nie wiem ile w tym prawdy,
a ile tylko żartów.

Lëchi spik

kądka sã bierzã czôrné mësłë
co wzdrok òd snôżotë òdriwają
Czôrnã blónã, wiôlgã cénia
kòżdã chwilkã òkriwają.
Òkò nie widzy,
ùchò nie czëje
i serce w ritm nie bije.
Smùtkù i żôłu
të czôrny ptôchù
òdleć, òpùszczë
dësã mòją.
Za redosc dnia,
za spòkój nocë
kùli bë człowiek dół...
Czë to krople deszczu
czë mòże z żôłu łzë?
To blós bëł lëchi spik,
za òknã bùmby sã nowi dzén.

Zły sen

Skąd biorą się czarne myśli
które wzrok od piękna odrywają
Czarną chmurą, wielkim cieniem
każdą chwilę okrywają.
Oko nie widzi,
ucho nie słyszy
i serce w rytm nie bije.
Smutku i żalu
ty czarny ptaku
odleć, opuść
duszę moją.
Za radość dnia,
za spokój nocy
ileż by człowiek dał...
Czy to krople deszczu
czy może żalu łązy?
To był tylko zły sen
za oknem budzi się nowy dzień.

ubiã žėdowskã mùzykã
snôzi sã wierztiẽ ksãdza Twardowszczégò
i pėsnô je panna bez płot
czej wzérô na mie ògnistim òkã
szukóm òcemicã piãknégò i dobrégò
Czekóm.

Wzrėszil mie płacz dzecka
i zapùszczony bezpańsczi ògard
òczė mie sã pòcã
czej widzã nieszczescė jinyh
smiejã sã bez òpamiãtaniô z bėle czėgò.
Kùliž tėch cėdów je jesz na swiece
chtėž to wiė...

Cėdowno je napasc nã wszelejakòscã òczė
cėdowno je to wszėtkò òdczėc, przėžėc i òbaczėc.

ubie żydowską muzykę
piękne są wiersze księdza Twardowskiego
i śliczna jest nasturcja
gdy patrzy na mnie ognistym okiem
szukam po omacku piękna i dobra
Czekam.
Wzruszył mnie płacz dziecka
i zapuszczony bezpański ogród
oczy mi się pocą
gdy widzę nieszczęście innych
śmieję się bez opamiętania z byle czego.
Ileż tych cudów jest jeszcze na świecie
Któż to wie...
Cudownie jest napaść tą różnorodnością oczy
cudownie jest to wszystko odczuć, przeżyć i zobaczyć.

Macejka

ie wiedzec z jaczi stroně kwiatnika
jak dzén jù spac sã kładze
słodką pôchą rozmieją zaskòczëc
lilewé kwiôtczi, përnã bële jaczé...
Jaż róże są zôzdrośné, bò jich nìcht nie chwôli.
Jak taczé mało atrakcjowé kwiôtczi
mògą pôchniãczką zachwòcëc całi ògród i òkòlë...

Maciejka

ie wiadomo z której strony ogrodu
gdy dzień już spać się kładzie
słodkim zapachem potrafią zaskoczyć
liliowe kwiatki, trochę byle jakie...
Aż róże są zazdrosne, bo ich nikt nie chwali.
Jak tak mało atrakcyjne kwiatki
zapachem potrafią zachwycić cały ogród i okolicę.

Marzëbiónka

òchò, lubi, szónëje...

Sto drobnëch lëstinków marzëbiónczi

pròwdã ce òdkrëje

i pòwié chtëren nie chce,

chtëren mani,

a chtëren szpòrtëje.

Lëstk pò lëstkù wëriwóm

i cëché słowa szepcã z nòdzeją

Czë të mie kwiòtkù

wëwróziš kòchanié,

czë rozstanié i łzë...

Marzëbióнкò mòłò

mòże jò sã w tim rechòwanim zgùbia,

wëszło, że szpòrtëje,

A jò gò tak lubia...

Splecã sobie wióнк biòłi jak sniéг

na głowã gò włożã

i naceszã sã dzéwczëcã redosçã.

Marzëbióнкò biòłò

kwiòtkù z naszi łączi

dzysò jiné dzéwczãta so wrózą

i zaplòtają wiónczi.

Stokrotka

ocha, lubi, szanuje...
Sto drobnych płatków stokrotki
prawdę ci odkryje
i powie który nie chce,
który mami,
a który żartuje.
Płatek po płatku wrywam
i ciche słowa szepczę z nadzieją
Czy ty mi kwiatku
wywróżysz kochanie,
czy rozstanie i łzy...
Stokrotko mała
może w tej rachubie już się zgubiłam,
wyszło, że żartuje
A ja go tak lubiłam...
Splotę sobie wianek śnieżnobiały
na głowę go włożę
i nacieszę się dziewczęcą radością.
Stokrotko biała
kwiatku z naszej łąki
dzisiaj inne dziewczęta sobie wróżą
i zaplatają wianki.

Miara nôdzeji

ak dalek do nieba
Tak dalek do siebie.

Tak bliskò do smùtkù
Tak letkò ò zòle.

Za mało mielotë
Za mało czasu.

Za wiele jiwrów
Za wiele płaczu...

Abò za dalek,
abò za bliskò
abò za mało,
abò za wiele.

Le w pierszim dzélu
wszëtcë jak jeden
mómë nôdzejã:
że dalek – blós kask,
a smùtczi – na sztót
za mało – përzinkã,
a wiele wszëtczégò nôlepszégò
na kòżdą zëcégò chwilkã.

Miara nadziei

ak daleko do nieba
Tak daleko do siebie

Tak blisko do smutku
Tak łatwo o żale

Za mało miłości
Za mało czasu

Za dużo kłopotów
Za dużo płaczu...

Albo za daleko
albo za blisko
albo za mało
albo za wiele

Ale tak naprawdę
wszyscy jak jeden
mamy nadzieję:
że daleko – tylko trochę,
a smutki – na moment
za mało – odrobinę,
a dużo wszystkiego najlepszego
na każdą życia chwilę.

Midze niebã a zemiã

idze niebã a zemiã
dzeje sã wszëtkò co wòzné.

Midze niebã a zemiã
plënie nasz czas
Rôz blëzi nieba
a rôz blëzi zemi
je kòzdi z nas

Midze niebã a zemiã
czasã chtos ùpòdò
i szukò òdwòdži

Niebò tak wësok
a më jesmë jak ptôczy
chtërne, chòc skrzideł ni mają
coròz wëzi i wëzi,
coròz dali i dali wcyg sygają.

Między niebem a ziemią

iędzy niebem a ziemią
dzieje się wszystko co ważne.

Między niebem a ziemią
płynie nasz czas
raz bliżej nieba
a raz bliżej ziemi
jest każdy z nas.

Między niebem a ziemią
czasem ktoś upada
i szuka odwagi

Niebo tak wysoko
a my jesteśmy jak ptaki
które, chociaż skrzydeł nie mają
coraz wyżej i wyżej,
coraz dalej i dalej wciąż sięgają.

Mijô czas

ùstô droga,
ni ma żëwégò dëcha,
blôs lëste z drzewów spôdają
tak letëchno i cëchò.

Jesz wczora chtos szpacérą
chòdzył i wdichôł lëftu wòniò
pôchnącą deszczã i smùtkã jeseni.

Dzysô lëste przëkrëłë
kòłoważa i stopczy na drodze.

Nie wiém, czë to wietwie grają

nótë z dôwnëch lat

czë blôs mie sã zdôwô...

To mijô czas.

Mija czas

usta droga,
nie ma żywego ducha,
tylko liście z drzew spadają
tak leciutko i cicho.
Jeszcze wczoraj ktoś spacerował
i wdychał powietrza woń
pachnącą deszczem i smutkiem jesieni.
Dzisiaj liście przykryły
koleiny i ślady na drodze.

Nie wiem, czy to gałęzie grają
nuty z dawnych lat
czy tylko mi się zdaje...
To mija czas.

Milota

ie dô sã ji wpisac w kalãdôrz
i ùmëslëc dokładno.
Òna przëchôdô bez słowa
i nie wiész jak to sã dzeje
że widzysz wszët看ò w farwach tãdzi,
parmiejesz.
Je wiatrã we włosach
Je sztëczkã nieba
Je snôżotã swiata
Je kraftã żëcégò
Òna nie wëbiérò wìekù, mòlów ani czasu
Nie dô sã ji wpisac w kalãdôrz
Przëchôdô wnym
Je piãknò
dlòte niech trëwò
Milota krëchò jak szkło
i mòcnò jak stół.

Miłość

ie da się jej wpisać w kalendarz
i zaplanować dokładnie.
Ona przychodzi bez słowa
i nie wiesz jak to się dzieje
że widzisz wszystko w barwach tęczy,
promieniejesz.
Jest wiatrem we włosach
Jest kawałkiem nieba
Jest pięknem świata
Jest esencją życia
Ona nie wybiera wieku, miejsc ani czasu
Nie da się jej wpisać w kalendarz
Przychodzi nagle
Jest piękna
dlatego niech trwa
Miłość krucha jak szkło
i mocna jak stal.

Minionô chwilo

dze jes minionô chwilo
tak cědnô chòc ùlatownô.
Gdze jes minionô chwilo

ta, chtěrną na wiedno

chcałobě sã zatrzěmac.

Gdze ùsmiėwk kòchóny òsobě, snôžé słowa,
to pòtkanié, co běło jediné...

Gdze jes minionô chwilo

co nigdė ju nie wrócysz.

Czė wòrt ce w pamiãcė zachòwac,

Czė to wszėtkò mò jaczi szėk...

Těli òbrazów, zwėczajnych i niezwėczajnych przėtròfków

Pòkądka w swòji pamiãcė je mómė

Żódna cėniò niczegò nie zakrėje.

Wszėtkò mò szėk

wszėtkò mò znaczenié.

Miniona chwilo

gdzie jesteś miniona chwilo
tak cudowna choć ulotna.
Gdzie jesteś miniona chwilo
ta, którą na zawsze chciałoby się zatrzymać.
Gdzie uśmiech kochanej osoby, piękne słowa,
to spotkanie, które było jedyne...
Gdzie jesteś miniona chwilo
co nigdy już nie wrócisz.
Czy warto ciebie w pamięci zachować,
Czy to wszystko ma jakiś sens...
Tyle wspomnień, zwyczajnych i niezwykłych
zdarzeń
Dopóki w swojej pamięci je mamy
Żaden cień niczego nie zakryje.
Wszystko ma sens
wszystko ma znaczenie.

Młodosc

idze młodosc

krokã letczim.

Dlô ni wszëtkò je prosté,

òna niczegò sã nie lãkô,

nie czekô, nie stoi w môlu,

je gwësno swégò.

Leno za chùtkò przemijô,

i tak drawò ùlatëje.

Kò cëż,

Nick doch wieczné nie je.

Młodość

dzie młodość
lekkim krokiem.

Dla niej wszystko jest proste,
ona niczego się nie lęka,
nie czeka, nie stoi w miejscu,
jest pewna siebie.
Tylko za szybko przemija,
i tak prędko ulatuje.
No cóż,
nic przecież wieczne nie jest.

Mòje dzecë

òje dzecë są jak ptôszczy co sã ùczą lôtac.
Jô blós dôwóm jím dozdrzenié.
Tej sej jaczi skrzidło stłëcze,
chòc móm wiôldzé bôczenié,
òwijóm òbòlálé placë i ùlżã ceplim słowã.
Czedë jinąd jak nôparté,
dostónie pò dzobie,
chòc baro kòchóné.
Co le mało smiéch je czëc na najim latawiskù,
zwòni, brzãczy zwónuszkama
gąbków dzôtków, dzobów ptôszich.
Dërgòce, gëldzy serca,
rzeszi rãce, plące skrzidła.
Smiejemë sã!
Bò jak sã smiejemë
jesmë tak bliskò
jô i mòje dzecë,
że nawetka strëga
niewidzalégò lëftu midzë nas nie wlecy...

Moje dzieci

Moje dzieci są jak ptaki co się uczą fruwać
Ja nad nimi tylko czuwam.
Czasem któreś skrzydło zwichnie,
choć bardzo uważam,
opatruję obolałe miejsca i pocieszę ciepłym słowem.
Innym razem, gdy nieznośne
dostanie po dziobie,
choć bardzo kochane.
Lecz najczęściej śmiech rozbrzmiewa na naszym lotnisku,
dzwoni, brzęczy dzwoneczkami
ust dzieciarni, dziobów ptasich.
Wibruje, łaskocze serca,
łączy ręce, płacze skrzydła.
Śmiejmy się!
Bo gdy się śmiejemy
jesteśmy tak blisko
ja i moje dzieci,
że nawet strumień
niewidocznego powietrza między nas nie wleci.

Mě

ě, jak malěnczi nieskùńczoné
těli razy mómě starã
zaczinómě òd nowa
zadôwómě sobie pětania
i gùbimě szěk w słowach.
Wòlómě, że nie wôrto!
A za chwilã òd pòczątkù
bez òddichniãcô
znôwù bãdzēmë spòłniac
dëcht le chwòtny ùdbë.
Mě z багажã mëslów i sniców
wcyg bùdujemë swój witrzëszì òbrôz
bò nama nie sygô miec,
më jesz chcemë bëc na swiece.

My

y, jak rysunki niedokończone
tyle razy się staramy
zaczynamy od nowa
zadajemy pytania
i gubimy sens w słowach.
Wołamy, że nie warto!
A za chwilę od początku
bez wytchnienia
znowu będziemy spełniać
ledwo uchwytnie marzenia.
My, z bagażem myśli i złudzeń
wciąż budujemy swój jutrzejszy obraz
bo nam nie wystarcza mieć,
chcemy jeszcze być na świecie.

Na dobranoc

igle spac sã pòłożã
wzéróm na wieczórne niebò,
a gwîôzde do mie „pùszczają òkò”
mëszlã sobie, òne gwësno
ze swòjèch niebieszych gniôzdków
mërgają do nas z wësoka.

W dzień spią smaczno
a Matka Bòskò òkriwò je deką
i kładze na blónów pòdëszczy.
Òb noc bùdzą sã te skré złoté,
bò są cekawé
czë dzecë jesz sã mòdlą,
czë ptôszczy ùsnãlë,
czë miesądz wëplënął ju na strzébrnym
bòce...

Matka Bòzò jak kòzdò Nënka
bezùstòwno sã krzătò
i mô taczé dobré serce,
że pòceszëc rozmieje nawetka nômiészé
stwòrzenié bòzé.

Je kòl mie czej rãce do mòdlëtwe skłòdóm
jak starkòwi przënòszóm jestkù do łózka
jak z bracynkã sã bawiã
jak czëtóm òpòcuszkù.

Dzàkùjã Bòzò Nënkò, Swiónowskò, Swòrzewskò, Swójskò
Terò ju mògã w ùbëtkù spac do rena.
Dobranoc.

Na dobranoc

anim spać się położyć
spoglądam na wieczorne niebo,
a gwiazdy do mnie „puszczają oko”
myślę sobie, one pewnie
ze swoich niebieskich gniazdek
mrugają do nas z wysoka.

W dzień śpią smacznie
a Matka Boska okrywa je kocykiem
i kładzie na obłoków poduszki.

W nocy budzą się te iskry złote,
bo są ciekawe
czy dzieci jeszcze się modlą,
czy ptaszki zasnęły,
czy księżyc wypłynął już w srebrnej łodzi...

Matka Boża, jak każda Matka
nieustannie się krząta
i ma takie dobre serce,
że potrafi pocieszyć nawet najmniejsze
stworzenie boże.

Jest przy mnie gdy ręce do modlitwy składam,
gdy dziadkowi przynoszę jedzenie do łóżka,
gdy z braciszkiem się bawię
gdy czytam cichutko.

Dziękuję Boża Matko, Sianowska, Swarzewska, Swojska
Teraz już mogę spokojnie spać do rana.
Dobranoc.

Na Gòdë

elonô danka
przëniosłô z lasa
pôchnie swiãtno.

Nôblëższy przë òplôtkù,
przë gwiondzach i swiëczkach.
Zwòniã zwònczi,
sklëniã kùgle i lińcuszczi ze słomë,
a janiółczi grzejã nóżczi bòsé.
Gwiôzda Betlejenskô
nëkô zberkã nieba,
żebë drogã pòkazac
do stajenczi mòli
gdze je kùmk z Jezëskã.
Pùsté bë bëło Betlejem bez Ciebie...
Za òknã je biôło,
wszãdze czëc kòlãdë,
a pòd dankã piãkno wëstrojonã
òkróm dôrënków
niech kòzdi naléze:
miłotã, ùbëtk i wszëtkò co piãkné.
Czëc bicé serców
Cëdowné je bëcé razã.
Tak bùdëje sã mòst
midzë nama a Niebã.

Na Boże Narodzenie

zielona choinka
przyniesiona z lasu
pachnie świątecznie.

Najbliżsi przy opłatku,
przy gwiazdach i świeczkach.
Dzwonią dzwonki,
lśnią bombki i łańcuszki ze słomy,
a aniołki grzeją nóżki bose.
Gwiazda Betlejemska
biegnie skrajem nieba,
żeby drogę pokazać
do stajenki małej
gdzie żłobek z Jezusem.
Puste by było Betlejem bez Ciebie...
Za oknem jest białe,
wszędzie słyszać kolędy,
a pod choinką pięknie ustrojona
oprócz prezentów
niech każdy znajdzie:
miłość, spokój i wszystko co piękne.
Słyszać bicie serc
Cudownie jest być razem.
Tak buduje się most
między nami i Niebem.

Nôwôžniészé

òždi bě chcôł
jak kòt spôdac wiedno na szterě pótě
a mě mómě cěgã ôbczidlé kòlana
i zdrowié jakbë nié to
dlôte nie lédómě žécowich zôkrătów
jak též cwiardégò spôdaniô
chãcy człowieka nierôz
žebë tak zacząc wszëtkò z nowa
kò jak sã nie ùdô ùmëslënk taczì
niech wszëtkò je jaczé je
skòrno nie je jinaczi.
Nôwôžniészé žebë nie zagùbic serca
w nym błádzëszczu swiata
kòlana doch mòże ôbwiązac
a serca sã nie dô
zagùbic gò
to bë bëła nie do wëbòczeniô strata.

Najważniejsze

ażdy by chciał
jak kot zawsze spadać na cztery łapy
a my mamy ciągle poranione kolana
i zdrowie jakby nie to
dlatego nie lubimy życiowych zakrętów
jak też twardego spadania
nęci człowieka nieraz
żeby tak zacząć wszystko od nowa
lecz jeśli się nie uda zamysł taki
niech wszystko jest jakie jest
skoro nie jest inaczej.
Najważniejsze, żeby nie zagubić serca
w tym labiryncie świata
kolana przecież można opatrzyć
a serca się nie da
zagubić go
to byłaby nie do wybaczenia strata.

Na òceanie nieba

a òceanie mòdrégò nieba
bielëchné òkrătë blónów plëną pòmału,
wiater je kùszkò i mùjkò letëchno,
prawie niewidzale.
A jak sã zerwie i nacygnie żògle
blónë chùtkò jedna za drëgą ùcékają.
Człowiek żeglôrz, nierôz jak òne
Gnô nie wiedzec dze i pò co?
Cãżkò mù sã zatrzëmac
bë kòmùs pòdac rãkã
i ùdzielëc pòmòcë.
A jakbë przëstanąc i pòdniesc zdrok
ùzdrzec mòże snôzotã
bez początkù i bez kùńca.
Zwëczajnò nòdzejo, pòtrzébnò jak chléb
bãdzë nòdzejã dlô człowieka.
Jes na wëcygnienié rãków
na krótkòsc dechù
i na bicé serca.
Starczy cos zrobic,
a nié blós nieùstôwno czekac.

Na oceanie nieba

a oceanie modrego nieba
bielutkie okręty obłoków płyną powoli,
wiatr je muska i głaszcze leciutko,
prawie niewidzialnie.
A gdy się zerwie i nadmie żagle
chmury szybko jedna za drugą uciekają.
Człowiek żeglarz, nieraz jak one
Gna nie wiedzieć gdzie i po co?
Trudno mu się zatrzymać
by komuś podać rękę
i udzielić pomocy.
A gdyby przystanąć i podnieść wzrok
ujrzeć można piękno
bez początku i bez końca.
Zwyczajna nadziejo, potrzeba jak chleb
bądź nadzieją dla człowieka
Jesteś na wyciągnięcie rąk
na bliskość oddechu
i na bicie serca.
Wystarczy coś zrobić,
a nie tylko nieustannie czekać.

Na pòceszenié

ak smôrzczé w skòrëpkach zamkli
tak bliskò a dalek òd siebie
plecama òdwrócony
bez słowa, bez wezdrzeniô
cëzy i czësto sami.
Jedno szczescé, to czegò sã lãkómë
mijô.
Pò lëchim wiedno czas na lepszé je
wëcygómë rãce, òtmikómë òczë
i widzýmë znówù,
że tak piãkno je na swiece.

Na pocieszenie

ak ślimaki w skorupkach zamknięci
tak blisko, a daleko od siebie
odwrócenie plecami
bez słowa, bez spojrzenia
obcy i zupełnie sami.
Na szczęście, to czego się boimy
mija.
Po złym zawsze czas na lepsze jest
wyciągamy ręce, otwieramy oczy
i widzimy znowu,
że tak pięknie jest na świecie.

Ni mómě czasu

i mómě czasu
gadac, przepraszac, slěchac.
Ni mómě czasu
kòchac, mëslec, òddëchac.

Chùtkò, jesz dzys, zarò,
a kraft żęcégò nóm ùmikò
coròz dali i dali...
Mómě wiele pòtrzébnótów, wiele robòtë
Czas ùcékò,
a mē blòs z tim, co w gòrzcë
Dze snica, co miałë bëc pònad wszëtkò?
Szukómë wicy i wicy,
i wcyg mómë za mało.
Czë leno to sã liczi?
Ni ma ju czasu
gadac, przepraszac, slěchac,
kòchac, mëslec i nawetka òddëchac...

Nie mamy czasu

ie mamy czasu
rozmawiać, przepraszać, słuchać.
Nie mamy czasu
kochać, myśleć, oddychać.
Szybko, jeszcze dziś, zaraz
a esencja życia nam umyka
coraz dalej i dalej...
Mamy dużo potrzeb, ogrom pracy
Czas ucieka,
a my tylko z tym co w garści
Gdzie marzenia, które miały być ponad wszystko?
Szukamy więcej i więcej
i wciąż mamy za mało.
Czy tylko to się liczy?
Nie ma już czasu
rozmawiać, przepraszać, słuchać,
kochać, myśleć i nawet oddychać...

Òbawa

ôgòrszé to ni miec nôdzeje,
ni miec zôlu, nie tesknic
i sã nie dzëwic,
przestac snic i kòchac.
To za mało blós bëc
i òddëchac.
Czej nie òbòczimë nick dokòła,
czej kòl lëchégò pùdzemë òbòjãtno,
czej wszëtkò bãdze nóm równo
Bãdzemë jak ptòchë w klòtkach
zamkli w sobie.

Taczi sòdzë jô nie żëczã
ani mie, ani tobie.

Obawa

ajgorsze to nie mieć nadziei
nie mieć żalu, nie tęsknić
i się nie dziwić,
przestać marzyć i kochać.

To za mało tylko być
i oddychać.

Gdy nie zobaczymy niczego dokoła
gdy obok zła przejdziemy obojętnie,
gdy będzie nam wszystko jedno
Będziemy jak ptaki w klatkach
zamknięci w sobie.

Takiego więzienia nie życzę
ani mnie, ani tobie.

grzewómë w mëslach
cëplë wespółniénie
pierszi mielotë i zaùroczeniô.

Biôli kwiat różë zerwóny
z nié twòjégò ògardu
przëjãti z bicym serca
w derżący rãce
do dzys chtos pamiãtô.

Czasã przed òczama
mómë pòstacëje
chtërne môlezącym wzdrokã
szepcã niewëpòwiedzóné słowa
Jaczé?
Nicht nie czekô òdpòwiedzë
Czasã wòrt snic i wszëtczégò
nie wiedzec.

grzewamy w myślach
ciepłe wspomnienie
pierwszej miłości i zauroczenia.

Biały kwiat róży zerwany
z nie twojego ogrodu
przyjęty z biciem serca
w drżące dłonie
do dzisiaj ktoś pamięta.

Czasem przed oczami
mamy postacie
które z milczącym wzrokiem
szepcą niewypowiedziane słowa
Jakie?

Nikt nie czeka odpowiedzi.

Czasem warto marzyć i wszystkiego
nie wiedzieć.

Pamiãc

u nick nie mdze
taczé jak przódě,
bò bëc ni mòże...

Nie dô sã dwa razë
wénc do ny sami wòdë.
Twarze, zdarzenia, snôzé mòle przesuwają sã
w kalejdoskòpie pamiãcë,
czas tak gòni, że
dzén jakno minutka,
rok jak miesąc mijô.
Leno, czë pòmału,
czë chùtkò
wiedno wòrt je miec starã
ò sprawë co wcyg są wòzné
i chtërnëch nie jimô sã czas.
Ju nick nie mdze taczé samò,
A wdôr òstónie w nas.

Pamięć

uż nic nie będzie
takie jak dawniej,
bo być nie może...

Nie da się dwa razy
wejść do tej samej wody.
Twarze, zdarzenia, piękne miejsca przesuwają się
w kalejdoskopie pamięci,
czas tak płynie, że
dzień niby minuta,
rok jak miesiąc mija.
Ale czy powoli,
czy szybko
zawsze warto pamiętać
o sprawach które wciąż są ważne
i których nie ima się czas.
Już nic nie będzie takie samo,
A pamięć pozostanie w nas.

Pëtanié

pëtało mie dzeculkò

- Czë Wastnô lubi dzecë?

- Baro, jem odpòwiedza,

jak nic jinszégò na swiece

Òne są czësté i prosté

òne w bawelnã nic nie òwijają

òne swòje serce na ręce trzymają

òne mają gãbczi co pròwdã pòwiedzą

i òczczzi co wszëtkò widzą

jak pròwdzëwi janiół.

Jô òd nich sã wicy ùczã

niżli òne òd mie.

Cëż wësoczé szkòłë,

przezëtóné ksãdżi,

jô chcã jak òne

mëslec sercã i sercã wzérac

i to nas nôbarżi parłãczy.

Pytanie

apytało mnie dziecko

- Czy pani lubi dzieci?

- Bardzo, odpowiedziałam,

jak nic innego na świecie.

One są nieskazitelne i proste

niczego w bawełnę nie owijają

one swoje serce na dłoni trzymają

mają usta, które prawdę powiedzą

i oczy które wszystko widzą

jak prawdziwy anioł.

Więcej od nich się uczę

niż one ode mnie.

Cóż ukończone fakultety,

książki przeczytane,

chcę jak one

myśleć sercem i patrzeć sercem

i to nas najbardziej łączy.

Piäkny lëdze

iäkné są kwiatë
snôzé są ptôchë
cëdnô nôterà całô

A jô móm kòle se
Piäknëch lëdzy
i to je barzi widzałé.
Wiedno naprocëm
wiedno z pòmòcą
z ùsmiéchã, dobrã radã.
Czëjã, że żëjã,
bò móm dlô kògò
Nic drogszégò nad drëchów,
nad przëjôcelstwò co mòc mò i sëlã.
I chòc przinãdze z deszczu wlezc pòd rëną,
wszëtkò strzimiã,
bò nie jem sama.

Piękni ludzie

liczne są kwiaty
piękne są ptaki
Cudna natura cała

A ja mam przy sobie
Pięknych ludzi
i to jest najwspanialsze.

Zawsze naprzeciw
zawsze z pomocą
z uśmiechem, dobrą radą.
Czuję, że żyję,
bo mam dla kogo
Nic droższego od przyjaciół,
nad przyjaźń, co moc ma i siłę.
I chociaż przyjdzie z deszczu wejść pod rynnę,
wszystko wytrzymam,
bo nie jestem sama.

Plastikòwi swiat

orôz barzi falszëwé, mało wôtrné
wszëtkò jak plastikòwô taska,
chtërna mòże zgniesc i bez jiwru

wërzëcëc.

Plastikòwé żëcé
wnym, na chùtcégò
na sztócëk.

Milota,
witra ju nieaktualnò
jak wczorajszò gazéta.
Plastikòwé deiałë
dlô òka, na pòdrzatk,
jakkbë żëcé miało dérowac
z biédą chwilkã, minstkã
i zamknąc sã w plastikòwi tasce
jednorazowégò ùżëtkù.

Plastikowy świat

oraz bardziej sztuczne, mało wartościowe
wszystko jak plastikowy kubek,
który można zgnieść i bez problemu
wyrzucić.

Plastikowe życie
natychmiast, na szybkiego
na moment

Miłość

jutro już nieaktualna
jak wczorajsza gazeta.

Plastikowe ideały
na pozór, na niby,
jakby życie miało trwać
zaledwie chwilkę, minutkę
i zamknąć się w plastikowym kubku
jednorazowego użytku.

Pòéce

Janowi Twardowszczémù

ez całé žěcé chwôlił žěcé
Bez całé žěcé kòchôł lědzy
A jak ju òdszedł do Chtěrnégò nôležôł
òstawił swòje wierztě
bě nima w nas òbùdzěc
to co nôpiäkniészé
i w co wôrt je wierzěc.

Poecie

Janowi Twardowskiemu

Przez całe życie chwalił życie
Przez całe życie kochał ludzi
A jak już odszedł do Którego należał
zostawił swoje wiersze
by nimi w nas obudzić
to co najpiękniejsze
i w co warto wierzyć.

Pòdzãka

a czësté niebò
za tuńc jaskùleczczi w lëfcë
za mùzykã lasu
za zelonosc trôwë
za deszcz, za cud tãdżi
za słuńce i wiater
za pôchã i farwë kwiatów
za zbòżégò złoté kłosë
za Rôj
i mòje szczescé
Dzãka.
Czë mòże człowiek chcec co jeszcze...

Podziękowanie

a czyste niebo
za taniec jaskółki w powietrzu
za muzykę lasu
za zielen trawy
za deszcz, za cud tęczy
za słońce i wiatr
za zapach i barwy kwiatów
za zboża złote kłosy
za Raj
i moje szczęście
Dziękuję.
Czy może człowiek chcieć czegoś więcej...

Razã

tobã reno wstajac

pic pòrénczną kawã

Z tobã przeżec pòsobny dzén

tak zwęczajno bëc jiny dbë

sztridowac są i gòdzëc

Z tobã w jiwrach i redoscach

z tobã bëc w ògardze i òdpòczëwac na lówce

To są te nasze wòżné sprawë

dlô chtërych wòrt je bëc razã

Razem

z tobą o świcie wstawać
pić poranną kawę
z tobą przeżyć kolejny dzień
tak zwyczajnie mieć inne zdanie
kłócić się i godzić
z tobą w kłopotach i radościach
z tobą być w ogrodzie i odpoczywać na ławce
To są te nasze ważne sprawy
dla których warto być razem

Rodnô Zemio

odnô Zemio
co pôchniesz jak sztëczk swieżégò chleba
jes mòjim jedynym mòlã miłotë.

Rodnô Zemio
na twòjim niebie
dlô mie gwiôzdë swięcą,
miesądz w òkno zazérô
i dobri spik mie niese.
Rodnô Zemio
słunce mòje
tuwò pò prôwdze rozmiejã żëc,
gdze redoscë i smùtci,
gdze pòczãtk i òstatné słowò.
Kòchóm ce Zemio Kaszëbskô
i serce tobie òddôwóm.
Czë mògã zrobic cos jesz?
Blós pòdzãkòwac słowama
ti prosti wiérztë.

Ziemia Ojczysta

iemio Ojczysta
pachnąca jak kawałek świeżego chleba
jesteś moim jedynym miejscem miłości.

Ziemia Rodzinna
na twoim niebie
dla mnie gwiazdy świecą,
księżyc w okno zagląda
i dobry sen mi niesie.
Ziemia Ojczysta
słońce moje
tutaj naprawdę umiem żyć,
gdzie radości i smutki,
gdzie początek i ostatnie słowo.
Kocham cię Ziemia Kaszubska
i serce tobie oddaję
Czy mogę zrobić coś jeszcze?
Tylko podziękować słowami
tego prostego wiersza.

Spik ò niebie

aspiéwôł ptôszk ò pòrénkù
òbùdzył dzén
swòjim malinczim zwónkã
ùcesził ùchò i òkò
przèblëził nas do nôtërë.
Kòzdi bë chcôł
chòc rôz jeden ùniesc sã wësok do nieba
zòczëc ten swiat snôzi
szeroczim wezdrzenim dokòła.
Nen ptôszk, co tak piãkno spiéwô
i dzén słuńcã wëzłócony
tak pasëją do siebie,
że wnenczas sã nóm zdôwô:
pò prôwdze, tak bë mògło bëc
w niebie.

Sen o niebie

aśpiewał ptaszek o świetle
obudził dzień,
swoim malutkim dzwonkiem
ucieszył ucho i oko
przybliżył nas do natury.
Każdy by chciał
choć raz jeden wznieść się wysoko do nieba
zobaczyć ten piękny świat
szerokim spojrzeniem dokoła.
Ten ptak, co tak pięknie śpiewa
i dzień słońcem wyzłocony
tak pasują do siebie,
że wówczas nam się zdaje
naprawdę, tak by mogło być
w niebie.

Spòsób na szczescé

ùdzącë sã reno pòmëslë
jaczi to skôrb – najé żëcé...

Jak cëdowno òddëchac,
grac w zeloné, snic, smiôc sã,
môłczëc i slëchac,
a nie narzekac,
cagã dmùchac na zëmne
i głowã w piôsk dërch chòwac.
Mùszi ùwierzëc w siebie, swiat
i zwëczajno sã z nim zmierzëc.
Mùszi snic ò tim co niemòżëbné
i mòckò tegò chcec.
Blós tedë sã zjiscywô
jak sã człowiek nie pòddô.
Mùszi snic w spikù i na jawie.
To je spòsób na szczescé,
żëbë mògło sã nama przëdarzëc.

Sposób na szczęście

udząc się rano pomyśl
jaki to skarb nasze życie...
Jak cudownie oddychać,
grać w zielone, marzyć, śmiać się,
milczeć, słuchać,
a nie narzekać,
ciągle dmuchać na zimne
i głowę w piasek nieustannie chować.
Trzeba uwierzyć w siebie, świat
i zwyczajnie się z nim zmierzyć.
Trzeba marzyć o tym co niemożliwe
i mocno tego chcieć.
Tylko wtedy się spełnia
gdy się człowiek nie podda.
Trzeba marzyć we śnie i na jawie.
To jest sposób na szczęście,
żeby mogło się nam przydarzyć.

akô cuszô dokòła
chòc těli tu lědzy.
Chtos płacze òpùszczony.

Nicht tu nick nie widzy.
Kòzdi pilěje swòji sprawě
ni mô czasu dlô drědzich
Cwiardi i mółczący
nie widzą, nie czëją
to kamě czë lědze?
Niech sã ju òbùdzą.

aka cisza dokoła
choć tyle tu ludzi.
Ktoś płacze opuszczony.

Nikt niczego nie widzi.
Każdy dba o swoje sprawy
nie ma czasu dla innych
Twardzi i milczący
nie widzą, nie czują
to kamienie czy ludzie?
Niech się już obudzą.

Těli

ěli minãło dniów
chtěž bě je zrechòwac chcôl
Těli snôžěch chwilów

chto spamiãtô je.

Těli scěsnieniów rãków

Těli pòtkaniów, słowów

A mě dzys ò sobie

těli wiémě co nick.

To co jesz pòtkô nas,

To co przëniese czas,

Ò czym jesz nie wiémě,

Mòže bãdže tim,

na co całé žěcé czekómě.

Nôpiãkniészô je redosc

zwěczajnégo dnia.

Na redosc i ùsmiěwk

wiedno je dobri czas.

Tyle

yle minęło dni
któż by je zliczyć chciał
Tyle pięknych chwil.
kto zapamięta je.
Tyle uścisków rąk
Tyle spotkań, słów
A my dzisiaj o sobie
tyle wiemy co nic.
To co nam się przytrafi,
To co przyniesie czas,
O czym jeszcze nie wiemy,
Może będzie tym
na co całe życie czekamy.
Najpiękniejsza jest radość
zwyczajnego dnia.
Na radość i uśmiech
zawsze jest dobry czas.

o co bëło
ju nie pòwrócy
to co minãło
w dôczny pamiãcë
je schòwóny.
Òsoblëwò szmakò ùszłotë...
warcë
chòc na sztót
Të co jes w sercu
zapisóny
nie òstawi mie
sami
i zajiscony
ùzdrowi mòjã tesznotã
i żòl.

o co było
już nie powróci
to co minęło
w mglistej pamięci
jest schowane.
Osobliwy smaku przeszłości...
wróc
choć na chwilę
Ty, który jesteś w sercu
zapisany
nie zostawiaj mnie
samotnej
i zasmuconej
uzdrów moją tęsknotę
i żal.

Trapě do nieba

akbë tak przëmknąc òczë

Tej trapě widzã do nieba.

Sã tak bliskò, że zapròszają:

pòjże, òbach...

Czej wzdrok naprãżóm mòckò,

òne nie zdżinãlë wcale,

bò to są trapě

do mòjégò malinczégò rajù...

A tam ùdrzisz pajiczënã babiégò lata,

co drëzi w słuńcu kroplama rosë.

Jaczi to je piãkny pòdrzatk,

w òczach artysta rosce.

Chtëż to tak skómpònowôł?

Chtëż òkò zwrócył na nitkã

môlégò pajka?

To nie je prostô sprawa,

to je z wësoka rãka...

Schody do nieba

dyby tak przymknąć oczy
To schody widzę do nieba.
Są tak blisko, że zapraszają:
chodźże, zobacz...
gdy wzrok natężam mocno,
one nie zginęły wcale,
bo to są schody
do mojego małego raju...
A tam ujrzysz pajęczynę babiego lata,
co drży w słońcu kroplami rosy.
Jaki to piękny widok,
w oczach artysta rośnie.
Któż to tak skomponował?
Któż oko zwrócił na nitkę
małego pajaka?
To nie jest prosta sprawa,
to jest z wysoka ręka...

Ùrzék žécégò

ëž za chòrankã wa
ptôszë spiéwôta
cëž w wietwach wiater szëmi
cëž chrabąszcz brzãczy
co nad kwiatã lôtô
i skòczk co graje na skrzëpkach zelonych
dokãdka tak sã spieszi czas
co ani na sztërk nie przëstaje
te krëjamkòscë chòwie
przed nama swiat.
Chòc kòždi widzy wszëtkò jinaczi
w tim je całi ùrzék
i w tim je žécégò pòwid.

Urok życia

óź za melodię wy
ptaki śpiewacie
cóź w gałęziach wiatr szumi
co chrabąszcz brzęczy
gdy nad kwiatem lata
i konik polny co gra na skrzypkach zielonych
dokąd tak się śpieszy czas
co ani na moment nie przystaje
te tajemnice skrywa
przed nami świat.
Chociaż każdy widzi wszystko inaczej
w tym jest cały urok
i w tym jest życia blask.

Wëznanié

e Twòje płomë w òczach
cësnãlë mie nie blós na kòlana...
a szeptë Twòjich rozpòlonych lëpów
do dzysò w krëjamkòscë trzimóm
Twòje rãce mòcné jak stòl
rozmiejã bëc lżészi òd mùskniãcé lëftu
prosté słowa w chtërych nie bëło lżë
sparłãczëlë nas na całë żëcé
Widoczno bëło nóm pisóné razã bëc
Mielota rozpùszczy jak piãkny kwiat
dostòwò skrzydła nibë janiół
a chòc czasã do zemi przëgniôtò
kładze kamë pòd nodzi
i w dërnëch słowach cëskò gromë
Të mie, a jò cë
jesmë namieniony.

Wyznanie

e płomienie w Twoich oczach
rzuciły mnie nie tylko na kolana...
a szepty Twoich rozpalonych warg
do dzisiaj w tajemnicy trzymam
Twoje ręce mocne jak stal
potrafią być lżejsze od muśnięcia powietrza
proste słowa w których nie było kłamstw
złączyły nas na całe życie.
Widocznie było nam pisane razem być
Miłość rozkwita jak piękny kwiat
dostaje skrzydeł niby anioł
a chociaż czasem przygniata do ziemi
kładzie kamienie pod nogi
i w gniewnych słowach rzuca gromy
Ty mnie, a ja Tobie
jesteśmy przeznaczeni.

Wspòmink

ima stegnama ju nicht nie chòdzy,
nie rosce lëpin i macerzónka,
w trôwie pò pas nicht nie brodzy
i nie zaplôtô wiónków.
Dzysô tu jidze szerokô droga
i kwiatë rosą jiné.
Klâkóm tu w môlu dôwny redotë
le smiôc sã ju tak nie rozmiejã.
Kamiany tu bezpiek i cëchòsc kamnô
łza spliwô na marmùr zëmny.
Czemù nen swiat tak sã òdmienił
i je ju czësto jiny?
Miastr gòdczi leno môłczenié...
Dzecczi swiece bezjiscënych dni
tak baro do ce teskno mie dzys.

Wspomnienie

ymi ścieżkami już nikt nie chodzi,
nie rośnie łubin i macierzanka,
w trawie po pas nikt nie brodzi

i nie zaplata wianków.

Dzisiaj tu wiedzie szeroka droga

i kwiaty rosną inne.

Klękam tu w miejscu dawnej radości

lecz śmiać się już tak nie umiem.

Kamienny to spokój i cisza kamienna

łza spływa na marmur zimny.

Dlaczego ten świat tak się zmienił

i jest zupełnie inny?

Zamiast rozmowy tylko milczenie...

Dziecięcy świecie beztroskich dni

tak bardzo do ciebie tęskno mi dziś.

Wszëtkò zdążëło sã stac, blós..

ajczy zdążëlë ùtkac sécë
Żniye zdrzucylë skórã
Ptôszczi ùplotlë gniôzda

Zemia sã krący

a żëcé plënie.

Kòmùs je smùtno,

chts jiny sã ceszi.

Je jak je.

Bëlë wiôldzi, mądri i òdwôżny,

pòstawilë wësoczé piramidë,

pòlecelë w kòsmòs,

zdebëlë nôwëższé górë

dobëlë rekòrdë.

Wszëtkò zdążëło sã stac

chùtczi czë pózni.

Leno më dërch szukómë...

Mòże gwiónzdë z wësoka,

a mòże nieba co deszczã rozmieje

plakac czej je zajisconé.

Mòże...

A do szczescégò felô nóm blós drëcha,

drëdzégò człowieka i

përznã czasu

żebë ùsmiéchnąc sã do siebie

i pòwiedzec zwëczajno

tim, chtërných kòchómë:

„Żëcé z Wama je piãkné”.

Ni ma nick wôżniészégò.

To je nôwikszé òdkrëcé

na miarã naszich czasów,

kamiany wsëczëcégò epòczy.

Wszystko zdążyło się stać, tylko...

ajaki zdążyły utkać sieci
Żmije zrzuciły skórę
Ptaki uwiły gniazda

Ziemia się kręci

a życie płynie.

Komuś jest smutno,

Ktoś inny się cieszy.

Jest jak jest.

Byli wielcy, mądrzy i odważni,

wznieśli wysokie piramidy,

polecieli w kosmos,

zdobyli najwyższe góry

osiągnęli rekordy.

Wszystko zdążyło się stać

szybciej czy później.

Tylko my wciąż szukamy...

Może gwiazdy z wysoka,

a może nieba, które deszczem umie

płakać gdy jest zasmucone.

Może...

A do szczęścia brakuje nam tylko przyjaciela,

drugiego człowieka

i trochę czasu

żeby uśmiechnąć się do siebie

i powiedzieć zwyczajnie

tym, których kochamy:

„Życie z Wami jest piękne”.

Nie ma nic ważniejszego.

To jest największe odkrycie

na miarę naszych czasów,

kamiennej uczuć epoki.

Zagôdôł swiāti Pioter

zagôdôł swiāti Pioter
kaszëbską mòwą zwëczajno
a mie sã zdôwało, że niebò przëszło do mie
te słowa bëłë ceplë jak
nórt ù starczy za piéckã
kôzdi ò tım pamiãtô
bò bëł doch czedës dzeckã.
Jô wierzã, że swiāti Pioter
òtemknie brómë rajù
i Kaszëbi całëma karnama
bãdą do nie wchôdalë.

Zagôdôł swiāti Pioter Kaszëba
skruszył nas baro
wszëtcë jednym głosã gôdómë
że wôrt je szëkac prôwdë
wôrt je czekac chòcbë na jedno snôżé przeżëcé
wôrt je bëc prawim człowiekã
a néga sã nie rechùje
takô je prôwda ò żëcym.

Przemówił święty Piotr

przemówił święty Piotr
kaszubską mową, zwyczajnie
a mnie się wydawało, że niebo przyszło do mnie
te słowa były ciepłe jak
kął u babci za piecem
każdy o tym pamięta
bo przecież był kiedyś dzieckiem.
Wierzę, że święty Piotr
otworzy bramy raju
i Kaszubi całymi gromadami
będą do niego wchodzili.

Przemówił święty Piotr Kaszuba,
wzruszył nas bardzo
wszyscy jednym głosem mówimy
że warto szukać prawdy
warto czekać choćby na jedno piękne przeżycie
warto być prawym człowiekiem
a reszta się nie liczy
taka jest prawda o życiu.

Za to, że jes ze mną

ak niebò gwiôzdów nie chce mie ùżeczëc
Cemno.

Të jes ze mną.

Na twòjim remieniu sã wespiéróm
Òbòlałò.

Të jes ze mną.

Twój chléb je mòjim chlebã

Të jes ze mną.

W dzén pòwszédny i òd swiãta

Të jes ze mną

I bãdziesz na wiedno

Celesnosc je krëchò i łómecznò

Miłota je wiecznò.

Za to, że jesteś ze mną

dy niebo gwiazd nie chce mi użyczyć
Ciemno.

Ty jesteś ze mną.

Na twoim ramieniu wspieram się
Obolała.

Ty jesteś ze mną.

Twój chleb jest moim chlebem

Ty jesteś ze mną.

W dzień powszedni i od święta

Ty jesteś ze mną

I będziesz na zawsze

Cielesność jest ułomna i krucha

Miłość jest wieczna.

Zjisceniô snicégò

Jesz wczora – snicé tak dalek
w cénì z biédą błądy
dzysò zarò pò nie sygóm
czè to sztèrk, czè czasu wiôlgòsc
czej dècht le trzimóm gò w rãce
ju nowé skrzi mie pòd pòwieką
witro ju nowé na mie czèkò
nimò bezùstónkòwégò lăkù,
że nie rozmiejă, że nie jem w sztădze,
że nie pòradză, że sã nie ùdò
tëli tèch „że”, leno czejbë jich nie bëło
w żécé wkròdł bë sã zwëczajny nieùbëtk
i swiat bë bëł dècht kòmùdny.

Spelnienia marzeń

eszcze wczoraj – marzenie tak odległe
zaledwie w cieniu błądzi
dzisiaj zaraz po nie sięgam
czy to chwila, czy czasu otchłań
gdy ledwie trzymam je w ręku
już nowe iskrzy mi pod powieką
jutro już nowe na mnie czeka
mimo nieustającego lęku,
że nie potrafię, że nie jestem w stanie,
że nie poradzę, że się nie uda
tyle tych „że”, ale gdyby ich nie było
w życie wkradłaby się zwyczajna szarość
i świat byłby zupełnie nudny.

Zôs

u ptôchë w daleczî rézë
a lëste malownym wëscélôkã leżã na zemi.
Òstatné kwiatë
jak slédné snicé lata
Deszcz ò rutë zwòni.
Jesień przësza
jak wiedno ò tim czasu,
nicht nie pitô czemù.
Płëną pòsobné jesenie, lata,
zymczy, zëmë.
Redosc, smùtk,
łzë i smiëch
ze sobã sã przeplôtajã
To całë nasze żëcé.
Czë to wiele, czë mało?
Kòżdi mierzi swòjã miarã
Jedno je gwësne
i nick tegò nie zmieni
Chcemë bë sã nama jakòs ùklôdało
òd zymkù do żëcégò jeseni...

Znów

uż ptaki w dalekiej podróży
a liście malowniczym dywanem leżą na ziemi.
Ostatnie kwiaty
jak końcowe marzenie lata
Deszcz o szyby dzwoni.
Jesień przyszła
jak zawsze o tej porze
nikt nie pyta dlaczego.
Płyną kolejne jesienie, lata,
wiosny i zimy.
Radość i smutek,
Łzy i śmiech
ze sobą się przeplatają
To całe nasze życie.
Czy to dużo, czy mało?
Każdy mierzy swoją miarą
Jedno jest pewne
i nic tego nie zmieni
Chcemy, żeby nam się jakoś układało
od wiosny do życia jesieni...

Žěcé mòje

ie dô sã gò òbramòwac jak òbrôzk
pòrozstòwiac wszëtczégò pò nòrtach
i ùłożëc tak jak ruchna w szafie.

Jakòs prosto òno nóm sã nie ùklôdô

Czasã jiwřë ùdżibają jaż do zemi

to znôwù wszëtkò taczé prosté

Rôz na wierzchù, rôz na dnie

Tak je.

Chòc nóm žěcé nie dô òdpòczëwac

Chòc załôtwiac trzeba tëli sprawów

Chòc nóm nierôz dôwô w gnôtë

I człowiek chcôłbë ùcec Bóg wié dze

Prôwdã gadac

niech sã co chce dzeje

Žěcé, të nôbarzi z wszëtczégò jes mòje.

Życie moje

ie da się go obramować jak obrazek
porozstawiać wszystkiego po kątach
i ułożyć jak ubrania w szafie.

Jakoś prosto ono nam się nie układa.

Czasem kłopoty przygniatają aż do ziemi

to znowu wszystko takie proste

Raz na wierzchu, raz na dnie

Tak jest.

Chociaż życie nam nie daje odpoczywać

Chociaż pozałatwiać trzeba tyle spraw

Chociaż nieraz tak nam daje w kość

Że człowiek chciałby uciec Bóg wie gdzie

Prawdę mówiąc

niech się co chce dzieje

Życie, ty najbardziej z wszystkiego jesteś moje.

Žôl

ôbarži žôl
že czas przemijô,
že nic nie wrócy

co minioné,

že w môlu

nick sã nie zatrzymô,

ani co ceszi,

ani co bòli.

Miniony czas

òdpliwô w dól,

zatrzëmac sã gò nie dô.

Przeżëté chwile pò to są,

bě je spòminac kòżdi mógl.

Niech jak nôwicy bãdze tëch,

do chtërnëch z chãcã sã pôwrôcô

A žôl, jak czas,

Przeminie též.

Taczé je nasze žëcé...

Żal

ajbardziej żal
że czas przemija,
że już nie wróci

co minione,
że w miejscu
nic się nie zatrzyma,
ani co cieszy,
ani co boli.
Miniony czas
odpływa w dal,
zatrzymać się go nie da.
Przeżyte chwile po to są,
by je wspominać każdy mógł.
Niech jak najwięcej będzie tych,
do których z chęcią się powraca.
A żal, jak czas,
przeminie też.
Takie jest nasze życie...

Opowiadania

Opowiadania

Apartnô ùczba

Na ùczbie historëji wasta Władis jak wiedno pòdòł témã i pò-sobicą kòzòł czëtac tekst z ùczbòwnika, òd pierszi łòwczzi zaczinającë. To bëła robòta blòs dlò dzéwcząt, knòpi mielë cëchò sedzec i slëchac.

Timczasã wasta przëmknął òczë i zaczął drzémac. Ùczniowie sedzelë cëchò jak mësżë pòd miotłą, chòc wcale nie slëchelë na czëtającëch. Jedny z cekawòtą wzérëlë na szkólnégò, jakbë czekelë, czedë zacznie chrapic, a jiny grelë w statczy abò w kartë.

Jak ju całi dzél bëł przeczëtóny, w klasie zrobiło sã czësto cëchò. Ta cëszò zbùdza szkólnégò. Òtemkł òczë, pòprawił brële i zawò-lòł – Sadac!

Mùszało mù sã co przësnic, bò wszëtcë doch sedzelë òd prawie pól gòdzënë.

Ale jakòs nicht nie dbòł ò to, żebë wëprowadzëc gò ze zmiłczì. Wasta rozezdrzòł sã pò klasie i zatrzmòł zdrok na łòwkach, w chtërnëch sedzelë knòpi. Pò krótczim namësżlenim rzekł:

- A nògòrszi bëł dzyszò Pùzdrowsczi!

Tedë ùczniowie chùrã zawrzeszczelë:

- Proszã wastë, dzyszò gò ni ma w szkòle!

Leno szkólny nieùdzibli, z kamianą twarzą òdpòwiedzòł:

- Nick nie szkòdzy, òn i tak je nògòrszi... i zaczął starowno wpisëwac mù ùwògą do swòjégò krëjamnégo zesziwka.

Tëch ùwògów biédny ùcznia miòł wnetka tëlì, co bëło ùczbów historëji... A, że wasta Władis bëł akùròtny, wszëtkò mùszało chòdzëc jak w zégarkù, ùwòdżi tész...

Nietypowa lekcja

Na lekcji historii pan Władysław jak zawsze podał temat i po kolei kazał czytać tekst z podręcznika, od pierwszej ławki począwszy. To była praca tylko dla dziewcząt, chłopcy mieli siedzieć cicho i słuchać.

Tymczasem nauczyciel przymknął oczy i zaczął drzemać. Uczniowie siedzieli cicho jak myszy pod miotłą, chociaż wcale nie słuchali czytających. Jedni z ciekawością obserwowali nauczyciela, jakby czekali kiedy zacznie chrapać, a inni grali w statki lub w karty. Gdy już cały rozdział został przeczytany, w klasie zrobiło się zupełnie cicho. Ta cisza obudziła nauczyciela. Otworzył oczy, poprawił okulary i zawołał – Słuchać!

Musiało mu się coś przyśnić, bo wszyscy przecież siedzieli od niemal pół godziny.

Ale jednak nikt nie starał się wyprowadzić go z błędu. Rozejrzał się po klasie i zatrzymał wzrok na ławkach, w których siedzieli chłopcy. Po krótkim namyśle powiedział:

- A najgorszy był dzisiaj Puzdrowski!

Wówczas uczniowie chórem zawołali:

- Proszę pana, dzisiaj nie ma go w szkole!

Ale nauczyciel niewzruszony, z kamienną twarzą odpowiedział:

- Nic nie szkodzi, on i tak jest najgorszy... – i zaczął skrupulatnie wpisywać mu uwagę do swojego tajemniczego zeszytu.

Tych uwag biedny uczeń miał tyle, ile było lekcji historii... A, że pan Władysław był dokładny, wszystko musiało chodzić jak w zegarku, uwagi też...

Blós nié stržëmiwanié...

Zblizôł sã kùnc szkòłowégò rokù, bël gòrący czerwińc; leno to nie bëła òrądz, żebë nie òdbiwałë sã zajăca.

Tegò dnia na òstatny gòdzënie w klasie bëło za głosno jak na ùczbã, stąd przëszło młodi szkólnie na mëslã, żebë ùcëszëc ùczniów.

- Slëchôjta, terô stržëmta dech, òbôczimë, chto mô nômocniészé plëca i nôdlëzi wëtrzimie!

To bëło dlô nich wëzwanié, a szkólnô rechòwa na ùbëtą cësżã. Na pòczàtkù skùtk bël taczi, jak sã spòdzëwa, leno nôgle Kaža z pierszi łówczy wëdmùcha z nosa bëlny „balón” i wichlącë sã w łówce pòkôza gò wszëtczim. Próbującë stržëmac dech, wcyga gò i nadëma tak dlugò, jaż trzasł i zakùnczył swój żëwòt na zelony łówce. Wszëtccë pàkelë ze smiéchù, nìcht ju dëcht niczegò nie stržëmiwòł. Jak widzec, nié wszëtκό dô sã spòdzôc...

Pòtemù, czej zdòrzało sã, że w klasie bël za wiòldzi jazgòt, ùczniowie do razu pitelë:

- Proszã wastny, mómë stržëmac dech?

- Nié, nié. Blós zòdnégò stržëmiwaniô – òdpòwiòda doswiòdczonô zdarzenim szólnô.

Tylko nie wstrzymywanie...

Zbliżał się koniec roku szkolnego, był upalny czerwiec, ale to nie był powód, by nie odbywały się zajęcia.

Tego dnia na ostatniej godzinie, w klasie było zbyt gwaro jak na lekcję, stąd młoda nauczycielka wpadła na pomysł, żeby uciszyć uczniów.

- Słuchajcie, teraz wstrzymajcie oddech, zobaczmy kto ma najsilniejsze płuca i najdłużej wytrzyma!

To było dla nich wyzwanie, a nauczycielka liczyła na błogą ciszę. Na początku efekt był taki, jak się spodziewała, ale nagle Kazia z pierwszej ławki wydmuchała z nosa pokaźny „balon” i wiercąc się zademonstrowała go wszystkim. Próbuąc wstrzymać oddech wciągała go i nadymała tak długo, aż pękł i zakończył swój żywot na zielonej ławce. Wszyscy pękali ze śmiechu, nikt już niczego nie wstrzymywał. Jak widać nie wszystko da się przewidzieć...

Potem, gdy zdarzało się, że w klasie panował przesadny gwar, uczniowie od razu pytali:

- Proszę pani, mamy wstrzymać oddech?

- Nie, nie. Tylko żadnego wstrzymywania – odpowiadała doświadczona incydentem nauczycielka.

Dôrënk

Zosza bëła w miesce i kùpia so skórkòwą białgłowską taszã na dłudzim pasykù, a jesz przë leżnocë szesc chińskich sznëpelników w piãkné kwiatë. To bëł dobri kùpisz w czasach czej blós octu nie felało w krómach...

Kòl wieczora przëszała do ni Marisza, chtërna bëła baro wiesolò i mòglë sã dwie dobrze dogadac. Zosza ùcesza sã z gòscënë, zarò wstawia wòdã do kawë i szëkòwa czestã, czej ùczëła słowa zòchwòtu:

- Ale piãkny!

Jednym òkã ùzdrza, że Marisza òbzérò jeden ze sznëpelników, chtërne bëłë w torbeczce. Tej rzekła:

- To wez sobie.

- Dzãka za dôrënk! – òdpòwiedza drësza. – Ale fejn mie pasje do bótów i do mańtla!

Zosza ju zmerka co òna mia na mësłë: torbeczkã razã z chińszima sznëptuchama – ten ùdałi kùpisz...

To bëła redosc, Marisza przëskòcza do drëszczi, wëkùszka jã i scëska. Zosza mòże kask mni sã cesza, ale smia sã razã z nią.

Cëż, do rzeczów lepi sã za baro nie przëzeszac, bò sã doch do nabëcò... Z drëszbą bëlobë ju gòrzi.

Marisza nigdë nie dowiedza sã pròwdë. A Zosza jesz dzysò, jak przëpòminò sobie przëtròfk sprzed lat, smieje sã sama do se. I do dzysò barzi lubi dawac jak brac. Ni ma nick piãkniészëgò, jak widzec redosc blisczych...

Prezent

Zosia była w mieście i kupiła sobie skórzaną torebkę na długim pasku, a jeszcze przy okazji sześć chińskich chusteczek w piękne kwiaty. To był udany zakup w czasach, gdy tylko octu nie brakowało w sklepach...

Pod wieczór przyszła do niej Marysia, która była bardzo wesoła i potrafiły się dwie świetnie dogadać. Zosia ucieszyła się z odwiedzin, zaraz nastawiła wodę do kawy i przygotowywała poczęstunek, gdy usłyszała słowa zachwyty:

- Ale piękna!

Jednym okiem zobaczyła, że Marysia ogląda jedną z chusteczek, które były w torebce. Wówczas powiedziała:

- To weź ją sobie.

- Dzięki za prezent! – odpowiedziała przyjaciółka – Ale ładnie mi pasuje do butów i do płaszcza!

Zosia zrozumiała co ona ma na myśli: torebkę razem z chińskimi chusteczkami – ten udany zakup... To była radość, Marysia przyskoczyła do koleżanki, wyczuła ją i uściskała. Zosia może trochę mniej się cieszyła, ale śmiała się razem z nią.

Cóż, do rzeczy lepiej się za bardzo nie przywiązywać, bo są przecież do nabycia... Z przyjaźnią byłoby już gorzej.

Marysia nigdy nie dowiedziała się prawdy. A Zosia jeszcze dzisiaj, gdy przypomina sobie zdarzenie sprzed lat, śmieje się sama do siebie. I do dzisiaj bardziej lubi dawać niż brać. Nie ma nic piękniejszego niż widzieć radość bliskich.

Krëjamné môle

Dlô wielë uczniów geografiô bëła jednym z nôbarzi ulubionëch przibiórów w szkòle. Môzna bëło wãdrowac pò swiece chòcbë pôlcã pò geografny karce. Wszëtkò bëło taczé cekawé. Nie dzëwòta tej, skòrno na nòdalszi wëlecënk jachało sã do òliwsczégò ZOO...

Szkólny òd geògrafie miòł swòjã nauczną metodã. Na pòczãtkù kòzdi ùczbë pitòł wiedno tegò samégò ùcznia, wcyg ò to samò.

Przerosli ò dwa lata Józłk bëł wësoczi i dosc zasadli, ale z nôùką to ju bëło ù nie gòrzi. Zwëkòwò szkólny kòzòł mù pòkazac na geografny karce pùstinie: Kara-kùm, Kyzył-kùm, a jész na wiérzk Takla Makan. Te czësto apart wëbróné pòzwë bëłë dobré, żebë pòlòmac sobie jãzëk...

Knòp pòdchòdòł bliskò do kartë, bò miòł krótczi wid, pòpròwiòł ne swòje brële bez jednégo ùcha i zaczinòł sã przedstòwk.

Nòprzòd szerok rozjimòł rãce, co wëzdrzało, jakbë chcòł òdprawiac mszã, leno jész tã pò łącznie, bò stojł plecama do „wiérnëch słëchińców”...

Tima szerok rozjãtima rãkama makiòł kartã i òbjimòł jã tak, jak le mógł sygnac. Pòwtòrzòł przë tim pòrãnòsce razy:

- Tu to gdzes mùszi bëc...

Chòc szkólny gò pògòniòł, równak nigdë nie ùdało mù sã nalëzc tëch krëjamno brzëmiacëch pòzwów.

Na tim jész nie bëło kùńc. Jednégo dnia szkólny kòzòł knòpù pòdënc blëzi do se, złapił gò za rãkã i zaczął „badac” jegò mùsklë. Gwës bëłno gò scësnał, bò Józłk mòckò sã wëdzibòł. Pò tim badanim wasta scwierdzył:

- Józłkù, z ciebie to bë bëł dobri zapasnik. – A ten zarò òdpòlił bez zastanowieniégò:

- A z waste bokser...

Całò klasa zarëcza smiëchã, Józłk dostòł dwójã za òdpòwiëdz i jész do te ùwògã za „senië wiatrów”, jak to szkólny fachòwò nazwòł.

Tajemnicze miejsca

Dla wielu uczniów geografia była jednym z najbardziej lubianych przedmiotów w szkole. Można było wędrować po świecie choćby palcem po mapie. Wszystko było takie ciekawe. Nie dziw, skoro na najdalszą wycieczkę jechało się do oliwskiego ZOO...

Nauczyciel geografii miał swoją metodę nauczania. Na początku każdej lekcji pytał zawsze tego samego ucznia, niezmiennie o to samo.

Przerośnięty o dwa lata Józek był wysoki i dobrze zbudowany, ale z nauką to już u niego było gorzej. Nauczyciel tradycyjnie kazał mu pokazać na mapie pustynie: Kara-kum i Kyzyl-kum, a jeszcze na dodatek Takla Makan. Te specjalnie wybrane nazwy były dobre, żeby połamać sobie język...

Chłopak podchodził blisko do mapy, bo był krótkowidzem, poprawiał swoje okulary bez jednego ucha i zaczynało się przedstawienie.

Najpierw szeroko rozkładał ręce, co wyglądało, jakby chciał odprawiać mszę, tylko jeszcze tę po łacinie, bo stał plecami do „wiernych słuchaczy”...

Tymi szeroko rozłożonymi rękami dotykał mapy i obejmował ją tak, jak tylko mógł sięgnąć. Powtarzał przy tym kilkanaście razy;

- Tu to gdzieś musi być...

Chociaż nauczyciel go poganiał, nigdy nie udało mu się odnaleźć tych tajemniczo brzmiących nazw.

Na tym jeszcze nie koniec. Pewnego dnia nauczyciel kazał chłopcu podejść do siebie bliżej, chwycił go za rękę i zaczął „badać” jego mięśnie. Pewnie mocno go ścisnął, bo Józek bardzo się wyginał. Po tym badaniu nauczyciel powiedział:

- Józku, z ciebie to by był dobry zapaśnik. – A ten natychmiast odpalił bez zastanowienia:

- A z pana bokser...

Cała klasa ryknęła śmiechem, Józek dostał dwóję za odpowiedź i na dodatek uwagę za „błagowanie”, jak to fachowo nazwał nauczyciel.

„Lëpné towarzëstwò”

Ksądz Stanisłòw bël chòrowity i bez to òdpròwiòł msze blòs òd czasu do czasu. Nigdë mù sã nie spieszëło, a na kòzaniach czãsto wplòtòł kaszëbsczë słowa i zdania. Bez to bëlë wiedno tak cekawé.

Czedës, na dzecyjné mszë miast kòzaniò przëpòdl mù do czëtaniò lëst biskùpa. Ksądz nòprzòd òbezdżròł ne kòrtczì, tej przëzdżròł sã na wiérnëch, a w przòdkù sedzałë prawie same dzòtczi. Tej rzekł: - Dzysò je lëst do czëtaniò. - Jesz rôz pòzdżròł na nie, ùcmùlił sã, a mòże sobie przëpòmnał jak sòm bël knòpã... i zarò dodòł: - Ten lëst je dosc dludzi, jò gò wama lepi òpòwiém...

I tak z lëstu zrobiło sã zajimné kòzanié. Bëło do smiéchù i do przëmészleniò. Wszëtcë z ùwògã slëchelë, a ksądz przidno òbjasniwòł niechtërne wëjimczì pò kaszëbskù. Ta mszò to bëła pròwdzëwò perla. Do dzysò, jak we mszë je czëtóny lëst, wiedno przëpòmínò mie sã ten òpòwiedzóny przez ksądza Stanisłòwa...

To bëło òb lato na òstatny niedzëlny mszë. Dżén bël baro cepli, bez to wiele lëdzy òstało stojącë przed kòscołã w cénì lëpów. Tëczasã ksądz Stanisłòw, zanim zaczął mszã, ògłosył: - Jò bë prosył to „lëpné towarzëstwò” do przòdkù... - To bël pasowny òpisënk i blòs nie je wiedzec, czë barzi chòdzëło ò to, że lëdze stojelë pòd lëpama, czë ò to, że przëszlë do kòscoła „na lëpã”...

Ksądz nògle i òpòcëszkù òdszedł do Dodomù Òjca... Nigdë nie zabòczã tëch kòzaniów z sercã i dëszã i òpòwiòdónégò lëstu. A jak widzã lëdzy stojącëch przed kòscołã, co nie je rzòdkòscã, wiedno przëpòmínò mie sã „lëpné towarzëstwò”...

Mòże terò ksądz Stanisłòw dzes z wësoka wzérò na nas i pòdpòwié, jak sã mòdlëc i ceszëc zwëczajnym dnia...

„Lipne towarzystwo”

Ksiądz Stanisław był chorowity i dlatego odprowadzał msze tylko od czasu do czasu. Nigdy mu się nie spieszyło, a w kazania często wplatał kaszubskie słowa i zdania. Dlatego były zawsze takie ciekawe.

Kiedyś, podczas mszy dla dzieci, zamiast kazania, przypadł mu do czytania list biskupa. Ksiądz najpierw obejrzał kartki, potem spojrzał na wiernych, gdzie z przodu siedziały akurat same dzieci. Wtedy powiedział: - Dzisiaj jest list do czytania. - Jeszcze raz rzucił na niego okiem, uśmiechnął się, a może sobie właśnie przypomniał swoje dzieciństwo... I zaraz dodał: - Ten list jest dosyć długi, ja wam go lepiej opowiem...

I tak z listu zrobiło się ciekawe kazanie. Było do śmiechu i do przemyślenia. Wszyscy z uwagą słuchali, a ksiądz dodatkowo objaśniał niektóre fragmenty po kaszubsku. Ta msza była prawdziwą perełką. Do dzisiaj, gdy podczas mszy czytany jest list, zawsze przypominam sobie ten opowiedziany przez księdza Stanisława.

To było latem, podczas ostatniej niedzielnej mszy. Dzień był gorący, dlatego dużo ludzi stało przed kościołem w cieniu lip. Tymczasem ksiądz Stanisław, zanim rozpoczął mszę, ogłosił: - Prosiłbym to „lipne towarzystwo” do przodu... To było trafne określenie i tylko nie wiadomo, czy bardziej chodziło o to, że ludzie stali pod lipami, czy też o to, że przyszli do kościoła „na lipę”...

Ksiądz nagle i bez rozgłosu odszedł do Domu Ojca... Nigdy nie zapomnę tych kazań z sercem i duszą i opowiadanego listu. A gdy widzę ludzi stojących przed kościołem, co nie jest rzadkością, zawsze przypominam mi się „lipne towarzystwo”...

Może teraz ksiądz Stanisław gdzieś z wysoka spogląda na nas i podpowie jak się modlić i cieszyć zwyczajnym dniem.

Recepta na ùstědzenié

Zaczäła sã szkoła i szkòlowé problemě. Kù reszce dlò kògò problemě, to sã dopiérze pòkòže...

Òb czas ùczbë pòlszczégò jãzëka Andrzej bùfsòł Zenka i przeskòdzòł mù w pisanim. Wërazno wëpkòwòł, zebë dac ò se znac. Udało mù sã to w trón, bò szkólnò zabédowa mù natëchstopną „przecyzkã” do òstatny, pùsti łòwczì.

- Henë nicht cě nie bådze zawòdzòł – rzekła szkólnò.

Òdpòwiédz Andrzeja brzëmia cwiardo – Nié!

Kask zdostónò z turu szkólnò, pòdeszła do nie i przeniosła zeszìwk, ùczbòwnik i piòrkòwnik knòpa do ny òstatny łòwczì. Da so òràdz téz pò jegò tornister, a pòsobno chwòcëła gò òstròžno za ùchò i rãką pòkòza mòl, gdzie mò sã ùdac.

Knòp jak „z dólë czerowóny”, chòc bez pòspiéwkù, zajął nowi mòl i ju sedzacë pòwtòrził swòje - Nié!

Szkólnò stanäła za jegò plecama i òddichnäła z ùlženim. Wnenczas nen niespòdzajno òbrócył sã w jì czerënkù i z ùznanim w głosu rzekł:

- Ale chitrus!

Nen òpisënk brzëmiòł jak kòmplimeńt. Szkólnò òdpòwiédza wnym:

- Mùszã bëc chitreła, bò jinaczi bëm so z tobą nie da radë.

Knòp zarò wzał sã do robòtë i òdtądka nie spròwiòł jiwrów.

Recepta na poskromienie

Rozpoczął się rok szkolny i szkolne problemy. Zresztą dla kogo problemy, to się dopiero okaże...

Podczas lekcji języka polskiego Andrzej szturchał Zenka i przeszkadzał mu w pisaniu. Wyraźnie błaznował, by zwrócić na siebie uwagę. Udało mu się to w pełni, bo nauczycielka zaproponowała mu natychmiastową „przeprowadzkę” do ostatniej, pustej ławki.

- Tam nikt ci nie będzie przeszkadzał – powiedziała.

Odpowiedź Andrzeja brzmiała twardo – Nie!

Nieco zbity z tropu nauczycielka podeszła do niego i przeniosła zeszyt, książkę i piórnik chłopca do owej ostatniej ławki. Pofatygowana się też po tornister, a następnie chwyciła go delikatnie za ucho i ręką wskazała miejsce, gdzie ma się udać.

Chłopiec jak „zdalnie sterowany”, chociaż bez pośpiechu, zajął nowe miejsce i już siedząc, powtórzył swoje – Nie!

Nauczycielka stanęła za jego plecami i odetchnęła z ulgą. Wówczas ten niespodziewanie odwrócił się w jej kierunku i z uznaniem w głosie powiedział:

- Ale „chitrus”!

To określenie brzmiało jak komplement. Nauczycielka odpowiedziała natychmiast.

- Muszę być chytrus, bo inaczej bym sobie z tobą rady nie dała.

Chłopiec natychmiast przystąpił do pracy i odtąd nie sprawiał już kłopotów.

„Priwatny szkólny”

Dzysò je móda na cèzé jãzëczy, czim wicy jich znajesz tim lepi. Leno i pierwi lëdze mielë nëk do ùczbë.

Na Kaszëbach wiele starszich lëdzy rozmiało gadac pò mie-mieckù, bò chòdzëlë jesz do miemiecczich szkòłów. Mòlë dzecë czëlë cëzą gòdkã i téż chcałë tak prawic.

Nòbarzi zanòlëgało na tim sémelatnémù Tónkòwi i dzewiã-latnémù Michałowi. Wiele razy prosëlë starka, żebë jich nauczył chòc czile słów. Stark równak ni miół czasu, bò w dzień pòmògòł w kùzni, a òb wieczór bël zmarachòwóny.

Leno zakrącył sã Waleri, chtëren wiedno szukòł za zrobioną robòtã. Tatki kòzòł mù pòrąbic grëpã drzewa, a òn na taką robòtã miół „dłudze zãbë”. Zawòłòł Tónka z Michałã, chtërny wiedno trzimelë sã pòspół i zabédowòł jim „pòmòc”.

- Jak wa pòrąbita za mie drzewo, to waji nauczą gadac pò miemieckù.

Waleri miół ju piãtnòsce lat, a jegò òjc bëlno znòł miemiecczi, temù knòpicë ùznelë, że bãdże dobrim szkólnym. Do razë wzãlë sã do rąbieniò drzewa, chòc w przërównanim z Walerim wëdzrzelë jak kròsniãta.

Dopierze pò trzech dniach robòtë Waleri dół knòpóm pierszą ùczbã.

- Zapamiãtòjta sobie, na zbónk sã gòdò „trikum”, a na taskã „trakum” i siedł so legnãc w ceniã zmachcony tą mògòwą starã, chtërny nie bël nòłożen.

Knòpicë rąbilë drzewò i rzetelno powtòrzelë nowé słowa: trikum i trakum.

Nògle zjawił sã Walerégò tatki i zdëwiony pitò sã knòpów:

- Dze je mój syn?

Dzòtëczy wszëtkò òpòwiedzałë. Chłòp sã znerwòwòł, bò Waleri nie rozmiół ani słowa pò miemieckù. Czej zawrzeszczòł, Waleri przënë-kòł natëchstopach.

- Jò cë zarò dóm ùczbã miemiecczigò i jesz na wierzch łącznë! – szkalowòł tatki.

Paròbk bël zmùszony pòrąbic nęgã drzewa, a òd négò sztërkù we wsë i òkòlim nicht jinaczi ò nim nie gòdoł jak „priwatny szkólny”...

„Prywatny nauczyciel”

Dzisiaj panuje moda na znajomość języków obcych, im więcej ich znasz tym lepiej. Ale i dawniej ludzie mieli pęd do nauki.

Na Kaszubach dużo starszych ludzi umiało mówić po niemiecku, bo chodzili do niemieckich szkół. Małe dzieci, słysząc obcą mowę, też chciały tak rozmawiać.

Najbardziej zależało na tym siedmioletniemu Antkowi i dziewięcioletniemu Michałowi. Wiele razy prosili dziadka, żeby ich nauczył chociaż kilku słów. Jednak dziadek nie miał czasu, bo w dzień pomagał w kuźni, a wieczorem był zmęczony.

Ale zakręcił się Walery, który miał dwie lewe ręce. Ojciec kazał mu porąbać gromadę drzewa, a on na taką pracę miał „długie zęby”. Zawołał Antka z Michałem, którzy zawsze trzymali się razem i zaoferował im „pomoc”.

- Jak porąbiecie za mnie drzewo, to was nauczę mówić po niemiecku.

Walery miał już piętnaście lat, a jego ojciec dobrze znał niemiecki, więc chłopcy uznali, że będzie dobrym nauczycielem. Od razu wzięli się do rąbania drzewa, chociaż przy Walerym wyglądali jak krasnoludki.

Dopiero po trzech dniach pracy Walery udzielił chłopcom pierwszej lekcji:

- Zapamiętajcie sobie, na dzbanek mówi się „trikum”, a na filiżankę „trakum” – i poszedł położyć się w cieniu zmęczony tym wysiłkiem umysłowym, do którego nie był przyzwyczajony.

Chłopcy rąbali drzewo i sumiennie powtarzali nowe słowa: tri-kum i trakum.

Nagle zjawił się ojciec Walerego i zdziwiony pyta chłopców:

- Gdzie mój syn?

Dzieci wszystko mu opowiedziały. Mężczyzna zdenerwował się, bo Walery nie umiał po niemiecku ani słowa. Gdy go zawołał, Walery natychmiast przybiegł.

- Ja ci zaraz dam lekcje niemieckiego i jeszcze na dodatek łaciny! – krzyczał ojciec.

Kawaler był zmuszony porąbać resztę drzewa, a od tego czasu we wsi i okolicy nikt nie mówił o nim inaczej, tylko „prywatny nauczyciel”...

Òbarné przërëchtowanié

Przedtim w szkòlach nie ùczëlë kaszëbsczégò jãzëka, a dzecë kaszëbilë blòs na przerwach. Leno rôz ùcznióm zdarzëło sã miec ùczbã pò kaszëbskù.

Czedës bëłë w spòdleczny szkòle taczé zajãca, chtërne zwałë sã „òbarné przërëchtowanié”. To bëłë jesz kòmunisticznë czasë i wszëtcë bëłë szëkòwóny do niespòdzajny ataczë kapitalistów... Dlòte baro wòznò bëła znajomòsc bùdowë gazmasczi i ji zaklòdanié, bò mia doch retac żëcé...

Szkólny bëł dosc wëmògający. Tegò dnia spitòł Mariszã, z jaczich elemeńtów sklòdò sã gazmaska, a żebë ji ùlżec, trzimòł larwã w rãce i czekòł na òdpowiedz. Cëż, jakòs sã nie doczekòł, bò Marisza mòlczã jak zaklãtò. Tej szkólny sã znerwòwòł i rzekł:

- Jò cë zarò pòwiém z czegò òna sã sklòdò! Slëchòj terò i wze-ròj: to je larwa, szlauch, biksa i tropa – doklãdno przë tim pòkazëjącë, dze co je. I jesz dodòł – Zapamiãtòjta to wszëtcë na całë żëcé!

Szkólny jesz rôz zademonstrowòł, jak takã gazmaskã załòżec. Chwëcył gùmòwã larwã i zaczinającë òd brodë wcësnał jã na głowã. Leno przë tim wszëtczim zabòczył wëjąc tropã z biksë, a cãżkò je òddë-chac bez lëftu...

Larwa na głowie szkólnégò rëcha sã i nadëma jak żëwò. Czej wasta jã zjãł, miòł stojącë, zmòklë włosë, nabiegłë krëwiã òczë, twòrz jak òdżin, a na dodòwk sapòł, jakbë zarò miòł eksplodéròwac...

Ùczniów zamùrowało i jakòs nìcht sã nie smiòł, chòc szkólny flot wëparził z klasë. Za to knòpi zaczãlë próbòwac, chtò dlëżi strzimie z larwã procëmgazowã z zatkòną tropã w biksë...

I tak wszëtcë zapamiãtelë, jak je zbùdowónò gazmaska, chòc dzysò to ju ni mò taczégò znaczeniò...

Przysposobienie obronne

Przedtem w szkołach nie uczono języka kaszubskiego, a dzieci rozmawiały po kaszubsku wyłącznie na przerwach. Ale raz uczniom zdarzyło się mieć lekcję po kaszubsku.

Był kiedyś w szkole podstawowej taki przedmiot, który nazywał się „przysposobienie obronne”. To było jeszcze za czasów komunistycznych i wszyscy byli przygotowywani do niespodziewanego ataku kapitalistów. Dlatego bardzo ważna była znajomość budowy maski przeciwgazowej i jej zakładania, bo miała przecież ratować życie.

Nauczyciel był dosyć wymagający. Tego dnia zapytał Marysię z jakich części składa się maska przeciwgazowa, a żeby jej pomóc, trzymał maskę w rękę i czekał na odpowiedź. Cóż, jakoś się nie doczekał, bo Marysia milczała jak zaklęta. Wtedy nauczyciel zdenerwował się i powiedział:

- Ja ci zaraz powiem z czego ona się składa! Słuchaj teraz i patrz: to jest larwa, szlauch, biksa i tropa – dokładnie przy tym pokazując gdzie co jest. I jeszcze dodał – Zapamiętajcie to wszyscy na całe życie!

Nauczyciel jeszcze raz zademonstrował jak taką maskę przeciwgazową założyć. Chwycił gumową maskę i zaczynając od brody wcisnął ją na głowę. Ale przy tym zamieszaniu zapomniał wyjąć korek z pochłaniacza, a trudno jest oddychać bez powietrza...

Maska na głowie nauczyciela ruszała się i nadymała jak żywa. Gdy ją zdjął, miał stojące, spocone włosy, przekrwione oczy, twarz jak ogień, a jeszcze do tego sapał, jakby zaraz miał eksplodować...

Uczniów zamurowało i jakoś nikt się nie śmiał, chociaż nauczyciel szybko wybiegł z klasy. Za to chłopcy zaraz zaczęli próbować, kto najdłużej wytrzyma w masce z zamkniętym korkiem w pochłaniaczu...

I tak wszyscy zapamiętali, jak jest zbudowana maska przeciwgazowa, chociaż dzisiaj to już nie ma takiego znaczenia...

larwa – część twarzowa
szlauch – rura łącząca
biksa – pochłaniacz
tropa – korek

Klarka bëła barô robòcô i chòc pòchòdza z miasta, nie bòja sã niżòdny robòtë. Ani na sztót ni mògła ùsedzec bez zajãcò. Pròwdzëwò cërzònka, blòs kàsk mia strach pajków i mrówków. I mész nié blòs òna jedna...

Ròz, czej mia ju wszëtko òpòrządzone, wëbra sã na peperluszczë. Bëło swiëżo pò deszczu i rechòwa, że ùzbierze całi kòszik. Szła smiało, bò zna kòzdi czerz w lòskù. Jidącë zawadza głowã ò gãlãz, chtërna bëła ùdzãtò pòd cãzòrà wòdë. Zamrëcza cos pòd nosã na témã deszczu i glingòcącëch wietwiów. Szła dali, wzérającë pòd nodzi, a jész tej sej w lëft, bòczącë ò mòkrëch gãlãzach.

Za sztót pòczëła, że cos jã gëldzy na calim cele. Przëzdrza sã na se i zawrzeszcza. Bëła òblazlò mrówkama, chtërne maszerowalë we wszëtczych czerënkach... Pewno spadlë z ny mòkri gałazë. Wnym zdrzëca z siebie ruchna i stanãła gòlò do pasa. Wëwija wcyg rãkama, żebë przëgnac te robòcé stwòrzenia, chtërnëch tak sã bòja. Naròz òprzësta i stanãła w bezrëchù, bò terò zdòwało ji sã, że chtos na niã wzérò. Òbróca głowã i ùzdrza dwa slëpia, chtërne z cëkawòtã na niã ùzëralë. To bëł lës.

I tak jész bez sztërk na se wzërelë, jãż Klarka chwëca swòje ruchna w gòrzc, przëkrëła nima piersë i nëka dodóm, co sztót òbzërajacë sã za siebie. Mòglabë dobëc pierszi mòl w zòwadnym biegù, tak flot bëła na placu.

Zasapónò i wëlãklò wrzeszcza:

- W naszym lese je szòlony zwiërz!

Òpòwiedza wszëtkò swòjémù chłopù, chtëren wzéròł na niã z takã samã cëkawòtã, jak nen lës... Za sztërk szedł na mòl, chtëren białka mù dokładno òpisa, ale nigdzie nikògò nie bëło. Blòs na zemi leżòł piersnik...

Òd tëch czòs Klarka ju sama na grzëbë nie chòdza, le wiedno w towarzëstwie.

Kaszubska Telimena

Klarka była bardzo pracowita i chociaż pochodziła z miasta, nie bała się żadnej pracy. Ani chwili nie potrafiła usiedzieć bez zajęcia. Prawdziwa zuch-kobieta, tylko trochę bała się pajaków i mrówek. Zapewne nie tylko ona jedna...

Kiedyś, gdy wszystko już porobiła, wybrała się na kurki. Było świeżo po deszczu i liczyła, że nazbiera cały koszyk. Szła śmiało, bo знаła w lasku każdy krzaczek. Idąc zawadziła głową o gałąź, która była ugięta pod ciężarem wody. Zamruczała coś pod nosem na temat deszczu i zwisających gałęzi. Szła dalej patrząc pod nogi, a jeszcze od czasu do czasu w górę, pamiętając o mokrych gałęziach.

Po chwili poczuła, że coś łaskocze ją na całym ciele. Spojrzała na siebie i krzyknęła. Chodziły po niej mrówki, maszerując we wszystkich kierunkach... Pewnie spadły z tej mokrej gałęzi. Natychmiast zrzuciła z siebie ubranie i stanęła do pasa naga. Machała wciąż rękami, żeby przegnać te pracowite stworzenia, których tak się bała. Nagle zaprzestała, stanęła bez ruchu, bo teraz wydawało jej się, że ktoś na nią patrzy. Odwróciła głowę i zobaczyła dwa ślepie, które z ciekawością ją obserwowały. To był lis.

I tak jeszcze przez chwilę na siebie patrzyli, aż Klarka chwyciła swoje ubrania w garść, przykryła nimi piersi i biegła do domu, co chwilę oglądając się za siebie. Mogłaby zdobyć pierwsze miejsce w biegu z przeszkodami, tak szybko była w domu.

Zasapana i przerażona krzyczała:

- W naszym lesie jest wściekle zwierzę!

Opowiedziała wszystko mężowi, który patrzył na nią z taką samą ciekawością jak ten lis... Za chwilę poszedł na miejsce, które żona mu dokładnie opisała, ale nigdzie nikogo nie było. Tylko na ziemi leżał biustonosz...

Od tego czasu Klarka już nie chodziła sama na grzyby, tylko zawsze z asystą.

Swójsczé miono

Mòja drészka òpòwiôda, jak przëgarnãła bezpańszczégò kòta i co z tegò wészło.

W sobòtã pò pòłnim wëbra sã z dzòtkama szpacérã. Sétmelatny Kùba ni miôł doma niżòdnégò ùbëtkù, a ò trzë lata starszò Zuza mia przëniesc do szkòłë lëste òd wszelejaczich drzewiãt. Wiodro bëło snòżë jak òb lato, chòc zbliżòł sã rujan.

Przë lasowi drodze sedzòł mòragòwati kòt, dërgòtòł czë ze strachù, czë z głodu, a jesz do te mòckò bleczòł. Jistny biédòk. Jak dzecë gò ùzdrzałë, nie dalë mëmie pòkù i prosylë, żebë mòglë wzãc gò dodóm. Nie slëchalë, że mòże je chòri, mòże sã zgubił i chtos gò szukò i że mòże jich pòdrapac... Wszëtkò próżno. Kòt bëł jich.

Do negò sztërkù doma nigdë nie bëło niżòdnégò zwierzã. Za to terò bądze.

Jakò to bëła ùcecha. Nòprzód dzecë kùpilë kòrmã dlò kòtów, nòdrogszã i nòwikszã jakò bëła, a do te piãc litrów mlëka, chòc w lodownicë stojãło drëdzë tëlì...

- Dzecë, to doch je blòs kòt, a nie celã... – tołmacza mëma, ale nicht ji nie slëchòł. Zwierzãcy drëch bëł nòwòzniëszì.

Jak kòt sã ju najòdł i napił, zaczął mrëczec, jak to kòtë colemało robiã. Kùba i Zuza ùznelë, że mùsi wëszukac dlò niegò pasownë miono. Pò wiòldzich sztridach kòter dostòł statecznë i mądre miono Platòn – tak jak nen grecczi filozofa...

Òn pò pròwdze bëł mądri. Chòdzył bùszno pò chëczë, jakbë tuwò wiedno bëł jegò mòł. Òcéròł sã ò nodzi dzòtków, mrëczòł, dòł sã mùjkac i prãził krzept. Spòł w sklepie w kartónowim pùdle na mitczy dece. Miôł swòje misczy i kastã z piòskã – pròwdzëwi kòcy luksus.

Timezasã z Francëji przëjacha nòstarszò córka Justina. Zbliżòł sã rok akademiczci, a òna sztuderowa dentistikã.

Jak ùczëła ò kòce, ni mògła sã nadzëwòwac, że doma je zwierz, a Kùba baro żalòwòł, że nie sztuderëje weterinarstwa, bò zarò bë mògła gò òbslëchac... Za to dòł sostrze jiné nadanië, żebë wëzgòdła jak zwie sã kòt. Próbòwa rozmajitëch mionów, ale jakòs ni mògła trafic.

A nowi domòcy bëł bùten, żebë sã przelëftowac i kask rozrëszëc. Knòpik ùznòł, że mùsi gò jic nafùtrowac. Justina chùtkò wëlazła na balkòn i czeka, żebë ùczëc jak bracyna zawòłò kòta. Ùczëła: pùj, pùj! Platòn, Platòn! – kòta nigdzie nie bëło. Za sztót znerwòwóny Kùba zawrëszczòł:

- Pùj, pùj, dze te jes të deklu jeden?!
- Kòt òd razu przënkòł do knôpa i mądrze wżéròł mù w òczë...
- Justina wnet bë spadła z ne balkóna, tak sã czichòta. Wnëka do kùchni, dze wszëtcë sedzelë przë stole i ze smiéchã rzekła:
- Ju wiém jak sã zwie nasz kòt. Dekel!
- Nie pòmòglë niżódne wëjasnienia. Platón òdszedł w niepamiãc. Dekel òstòł na wiedno, a razã z nim ùcecha i szpòrt. Tak pròwdã rzec, ni ma to jak swójsczé miono...

Swojskie imię

Kiedys moja koleżanka opowiadała, jak przygarnęła bezpańskiego kota i co z tego wynikło.

W sobotę po południu wybrała się z dziećmi na spacer. Siedmioletni Kuba nie mógł zagrześć miejsca, a o trzy lata starsza Zuzia miała przynieść do szkoły liście różnych drzew. Pogoda była piękna jak latem, chociaż zbliżał się październik. Przy leśnej drodze siedział przegowany kot, drżał czy to ze strachu, czy z głodu, a do tego przeraźliwie miauczał. Istne biedactwo. Jak go dzieci zobaczyły, nie dały mamie spokoju i prosiły, żeby mogły wziąć go do domu. Nie słuchały, że może jest chory, może się zgubił i ktoś go szuka i że może ich podrapać...

Wszystko na próżno. Kot był ich.

Do tego czasu w domu nigdy nie było żadnego zwierzaka. Za to teraz będzie.

Jaka to była uciecha. Najpierw dzieci kupiły karmę dla kotów, najdroższą i największą jaka była, a do tego pięć litrów mleka, chociaż w lodówce stało drugie tyle...

- Dzieci, to przecież jest tylko kot, a nie cielak... - tłumaczyła mama, ale nikt jej nie słuchał. Nowy przyjaciel był najważniejszy.

Gdy kot już się najadł i napił, zaczął mruczeć, jak to koty mają w zwyczaju. Kuba i Zuzia uznali, że muszą wyszukać dla niego odpowiednie imię. Po wielkich kłótniach kocur otrzymał stateczne i mądre imię Platon – tak jak ten grecki filozof...

On naprawdę był mądry. Chodził dumnie po domu, jakby tutaj zawsze było jego miejsce. Ocierał się o nogi dzieci, mruczał, dał się głaskać i przeżył grzbiet. Spał w piwnicy w kartonowym pudle na miękkim kocu. Miał swoje miski i skrzynkę z piaskiem – prawdziwy koci luksus.

Tymczasem przyjechała z Francji najstarsza córka Justyna. Zbliżał się rok akademicki, a ona studiowała stomatologię.

Gdy usłyszała o kocie, nie mogła się nadziwić, że w domu jest zwierzak, a Kuba bardzo żałował, że nie studiuje weterynarii, bo zaraz mogłaby go osłuchać... za to dał siostrze inne zadanie, żeby odgadła jak nazywa się kot. Próbowала różnych imion, ale jakoś nie mogła odgadnąć. A nowy domownik był na podwórku, żeby się przewietrzyć i trochę rozruszać. Chłopiec uznał, że musi iść go nakarmić. Justyna szybko wyszła na balkon i czekała, żeby usłyszeć jak brat zawoła kota. Usłyszała: „kici,

kici! Platon! Platon!” – kota nigdzie nie było. Za chwilę zdenerwowany Kuba zawołał: „Kici, kici, gdzie ty jesteś ty dekle jeden?!”

Kot od razu przybiegł do chłopca i mądrze spoglądał mu w oczy... Justyna o mało nie spadła z balkonu, bo tak chichotała. Wbiegła do kuchni, gdzie wszyscy siedzieli przy stole i ze śmiechem powiedziała:

- Już wiem jak się nazywa nasz kot: Dekiel!

Nie pomogły żadne wyjaśnienia. Platon odszedł w niepamięć. Dekiel został na zawsze, a razem z nim uciecha i żarty. Tak prawdę mówiąc, nie ma to jak swojskie imię...